

Portretul lui Avram Iancu, pictură în ulei pe pânză realizată de pictorul Barbu Iscovescu în anul 1849, 0.372 x 0.272 metri, Galeria Muzeului Național de Artă al României.

DIN SUMAR:

- Nevoia de a mulțumi – † PS BENEDICT BISTRÎȚEANUL.....(p. 3)
- Ținerea de minte a răului sau
despre sufletul elefantin de mic – EUGEN-ADRIAN TRUȚA.....(p. 3)
- Protopopul Tului Roșescu -100 de ani de la
trecerea la cele veșnice (1924-2014) – PR. DR. CRISTIAN BACIU...(p. 4)
- Unicitatea unui dialog dintre un Înger și Fecioara Maria,
în descrierea Evanghelistului Luca (1, 26-27) - Partea I -
– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ.....(p. 5)
- Despre elite – PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA.....(p. 12)

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

„Unicul dor al vieții mele
este să-mi văd națiunea fericită”

Ln mijlocul Clujului străjuiește statuia lui Avram Iancu. Ea e așezată în fața Catedralei și nu întâmplător. Pentru că eroul tribun a făcut parte din Adunarea Eparhială a sfântului Andrei Șaguna. Pentru că nu i-a fost străină viața duhovnicească, dintre tribunii lui făcând parte mulți preoți.

Pe marele Iancu, printre alte multe virtuți, l-au încununat două: credința în Dumnezeu și dragostea nemărginită față de neamul său. Aceste virtuți trebuie să le învățăm de la el și noi. Să recunoaștem că preocupările spirituale ale contemporanilor noștri nu sunt grozave, iar dragostea față de neamul nostru a slăbit tare.

În ce-l privește pe Avram Iancu lucrurile stau altfel. El rămâne în acest sens un exemplu zdrobitor. Moșii în special, și românii în general, l-au prețuit ca pe un Crăișor al lor. El a intrat în legendă și în folclorul nostru. Zic versurile populare: „Jale-i Doamne, cui și cui/ Jale-i Doamne codrului/ De armele Iancului:/ Că le plouă și le ninge/ Și n-are cine le-ncinge”.

Mulți l-au prețuit pe Avram Iancu. Eu îi amintesc pe doi importanți. Întâi e vorba de Silviu Dragomir care ne pune la îndemână poate cea mai bună biografie a lui: „Avram Iancu: O viață de erou”. Președintele Academiei, Ioan Aurel Pop, pe bună dreptate spune că: „Avocatul de 24 de ani a fascinat istoriografia românească încă din secolul al XIX-lea, la scurt timp după moarte, survenită în septembrie 1872, dar cel mai mare biograf i-a fost Silviu Dragomir, făurar împătimit al unirii Transilvaniei cu România, decisă la 1 Decembrie 1918, la Alba-Iulia, și apoi încarcerat de comuniști pentru «crima» de a fi fost un patriot român, constructor al edificiului politic național”¹.

Spuneam că Avram Iancu era credincios. Noi nu ne pierdem nădejdea că, uitându-se la el, și contemporanii noștri pot deveni credincioși. Sfântul Pavel ne îndeamnă: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința” (Evrei 13, 7).

După sfârșitul Revoluției, Avram Iancu va trăi în munți. Ne spune biograful său că „în sărbători el mergea la biserică, unde ținea isonul dascălului și rostea «Tatăl nostru». Oamenii mulțumeau lui Dumnezeu că i-a învrednicit să mai audă o dată rugăciunea rostită de «domnul Iancu»”².

Chiar dacă vremurile erau altele, cât ne-am bucura dacă intelectualii noștri ar merge duminica la biserică. În primul rând ar avea un folos spiritual, iar în al doilea rând, s-ar crea o comuniune de natură sufletească folositoare tuturor. Odinioară era de neconceput să nu participi la liturghia de duminică, împreună cu cei ce mărturisesc același crez dimpreună cu tine.

Același apostol ne spune că trebuie „să luăm seama unul altuia, ca să ne îndemnăm la dragoste și la fapte bune, fără să părăsim Biserica noastră, precum le este obiceiul unora” (Evrei 10, 24-25.).

Ce să mai spunem de dragostea față de neam care l-a obsadat pe Avram Iancu? „O mărturie consemnată târziu de profesorul Virgil Șotropa vorbește de sensibilitatea deosebită a eroului față de jignirile adresate neamului său. Iancu era foarte impulsiv, se știa însă modera și înconjura conflictele. Într-un singur caz își potolea doar anevoie mânia, când auzea batjocuri la adresa poporului român”³.

Eu revin cu îndemnul pe care personalitatea lui Iancu o dă ca exemplu contemporanilor noștri. Să meargă duminica la biserică și să-și iubească țara. Faptul că opt milioane de români au emigrat ne doare. Or fi și motive obiective din punct de vedere economic, care au dus la această situație, dar

¹ SILVIU DRAGOMIR, *Avram Iancu: O viață de erou*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2022, p. 7.

² *Ibidem*, p. 446.

³ *Ibidem*, p. 442.

cred că, totuși, ar trebui să medităm mai mult și la atașamentul nostru față de țară și la dragostea noastră față de valorile ei.

Ziceam că pe doi dintre admiratorii lui Avram Iancu îi voi aminti: pe Silviu Dragomir și pe Ion Agârbiceanu. Cel din urmă, într-o carte de meditații, ne spune că Avram Iancu „de îndată ce a răsărit în mijlocul poporului său, luminos ca un soare tânăr cu ochii strălucitori de credință, cu glasul ce topea inimile, cu brațul ridicat spre atacul dezrobitor de neam, poporul l-a primit ca pe un mântuitor, l-a înconjurat ca pe un părinte, l-a ascultat ca pe un împărat și l-a adorat ca pe un sfânt”⁴.

Avram Iancu s-a născut în anul 1824, ca fiu al soților Alisandru și Maria, în Vidra de Sus. Tradiția ne spune că pe vremea culesului cireșelor, care, la munte, se face ceva mai târziu. Nu se știe ziua, pierzându-se registrele de evidențe. Iancu era al doilea fiu al familiei. Fratele mai mare, Ioan, va deveni preot. Tatăl lui, Alisandru, era jude și reușea să se descurce cu întreținerea familiei. Iobăgia însă era prezentă și preocuparea lui Iancu ca aceasta să fie abolită va constitui o constantă a vieții lui.

Anul acesta, împlinindu-se două secole de la venirea lui pe lume, preocupările celor ce-i iubesc memoria sunt deosebite. În mod special, suntem preocupați și noi și-l amintim în cele două publicații ale Arhiepiscopiei noastre și la alte manifestări culturale.

Și-a început școlile în Vidra, în Câmpeni, în Zlatna, iar studiile superioare le-a făcut la Cluj și la Târgu Mureș. Avram era un tânăr isteț, iar la terminarea gimnaziului „este un adolescent bine făcut, destul de înalt, cu bucle blonde și cu ochii de culoare deschisă. Cizmulile cu care a fost dus mai întâi la școală le-a înlocuit de mult cu încălțăminte modernă, de asemenea și straiete țărănești le-a lepădat în anii de la Zlatna, spre marea dezolare a mamei”⁵.

După studii, atunci când și-a început misiunea de Crăișor al moșilor, se „schimbase într-un tânăr arhanghel răzbunător. Numai un foc uriaș ca acela cu care ardea idealul național în suflul tânărului candidat de avocat a putut să aprindă în așa de scurtă vreme zece mii de focuri noi”⁶.

Avram Iancu, încă în viață, a creat în sufletele oamenilor un adevărat cult, care a rămas și s-a amplificat după moarte. Pe bună dreptate, Agârbiceanu subliniază că „poporul, un popor întreg, niciodată nu trece în legendă și nu înconjoară cu aureola sfințeniei, nici pe tiran, nici pe demagog, nici pe cel încântat de sine însuși, nici pe marele simulator. El simte aurul din sufletul cuiva, cum simte magnetul fierul ascuns. Și acest aur suflesc, absolut necesar, pentru a rămâne în amintirea și cultul poporului, e dragostea dezinteresată și jertfa pentru semenii tăi mai mici, mai neputincioși, dar măreți luați în colectivitate”⁷.

Gândul acesta creștinesc trebuie subliniat cu putere. Oare nu le va spune Domnul Hristos celor buni, la judecata finală: „Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 34-36).

Lui Iancu i-au fost dragi cei mulți necăjiți și neajutorați. În testamentul său întocmit la Câmpeni în 1850, ne scrie negru pe alb acest gând măreț, cu care mi-am și intitulat articolul: „Unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea mea fericită!”⁸. Ce gând de aur! Și l-ar putea însuși toți cei încadrați în viața politică.

Mai anii trecuți subliniam faptul că mulți pașoptiști, inclusiv Avram Iancu, au fost ortodocși buni. Și cu un spirit de fină ironie, un editorialist de la „Vatra”, îmi făcea o urare: îi urăm Arhiepiscopului Andrei succes în convertirea postumă a corifeilor Școlii Ardelene.

Eu le respect convingerea creștină tuturor corifeilor Școlii Ardelene, dar e lucru sigur că Avram Iancu a fost bun ortodox din Vidra de Sus, că a făcut parte din Adunarea Eparhială a sfântului Andrei Șaguna și că i-a iubit pe toți românii indiferent din ce confesiune făceau parte.

Ba, așa îndrăzni să spun, nefiind istoric, ci om al credinței, că la fel ca și sfântul Andrei Șaguna, Iancu a fost monarhist. Chiar dacă împăratul l-a dezamăgit, faptul că Ludovic Kosuth, conducătorul revoluției maghiare, nu dorea să-i recunoască pe români ca națiune, l-a determinat pe Iancu să lupte împotriva lui.

Partea de care lupta Avram Iancu, ocrotindu-și românii, poate fi considerată „antirevoluționară”. Și totuși, el își apăra

„sărăcia și nevoile și neamul”, iar împăratul Francisc Iosif, când va vizita Apusenii, ar fi dorit să-l întâlnească pe Avram Iancu, dar, datorită situației speciale în care se găsea acesta, lucrul acesta nu s-a întâmplat. La Viena însă, îl întâlnește.

Avram Iancu va pleca în eternitate la 10 septembrie 1872. În versuri pline de sentiment românesc, încă multă vreme iubitorii neamului vor cânta: „Dormi etern în pace eroule mare! Că și de-a ta umbră, dușmanii se tem./ Dar sosi-va vremea, ziua sfântă-n care/ Ridica-ți-vom templu, etern monument”.

La slujba de înmormântare au participat mulțimile de moți, iar în fruntea lor păseau tribunii de odinioară: Simion Balint, Axente Sever, Mihai Andreica, Nicolae Corcheș și Clemente Aiudeanu. Prohodul a fost oficiat de treizeci și șase de preoți în frunte cu protopopii Mihălțeanu și Balint⁹. Înhumarea s-a făcut în fața bisericii din Țebea.

Repet gândul pe care l-am mai scris și anume că două virtuți mari l-au încununat pe Avram Iancu: credința-n Dumnezeu și dragostea față de neamul său. Știu că mă adresez unei lumi indiferente, de multe ori, la asemenea virtuți. Dar cine știe, în sufletul cui vor rodi virtuțile eroului. Nu pot să nu respect gândul de aur ce ne parvine de la el: „Unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea fericită”¹⁰.

⁹ SILVIU DRAGOMIR, *op. cit.*, p. 455.

¹⁰ ION AGÂRBICEANU, *op. cit.*, p. 43.

Vecernia plecării genunchilor și tradiționala Procesiune de Rusalii

Darius Echim

Mii de credincioși clujeni au participat în Duminica Cincizecimii, 23 iunie 2024, la tradiționala Procesiunea de Rusalii, desfășurată prin centrul municipiului Cluj-Napoca. Manifestarea, inițiată în anul 2011, de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, continuă o veche tradiție din Ardeal, având în centrul ei rugăciunea pentru roadele pământului și pentru mediul înconjurător, la sărbătoarea Pogorării Duhului Sfânt.

Evenimentul a debutat la ora 17:00, în fața Catedralei Mitropolitane, unde Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Clujului, înconjurați de un sobor de clerici, au oficiat Vecernia plecării genunchilor. La slujbă au luat parte, pe lângă numeroșii credincioși, preoții din Cluj-Napoca și cei din împrejurimi. De asemenea, au fost prezenți profesori, studenți și elevi de la cele două instituții de învățământ teologic din oraș, tineri din asociațiile de tineret, dar și părinți cu copii, mulți îmbrăcați în straie populare.

Momentul central al acestei slujbe l-a constituit citirea celor șapte rugăciuni, toate legate de sărbătoarea Pogorării Sfântului Duh. Acestea invocă ajutorul Sfintei Treimi, amintind de cele șapte daruri ale Sfântului Duh, care s-a pogorât în ziua Cincizecimii. Deoarece cele șapte rugăciuni sunt citite stând în genunchi, slujba aceasta se mai numește și „Vecernia plecării genunchilor”.

Răspunsurile la strănă au fost date de un grup de studenți teologi de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran”.

La finalul slujbei, Părintele Mitropolit Andrei a adresat un cuvânt de învățătură mulțimii adunate în Piața Avram Iancu și a spus că „Unitatea Bisericii se întemeiază pe Preasfânta Treime, structura supremei iubiri”.

„Unitatea Bisericii se întemeiază pe Preasfânta Treime, structura supremei iubiri. Acest lucru îl afirmăm și prin slujbele pe care le oficiem acum, la Rusalii. Părintele Dumitru Stăniloae, în Dogmatica sa, în capitolul despre Sfânta Treime, are chiar acest titlu: «Sfânta Treime – Structura supremei iubiri». (...) Dorim ca această zi de Rusalii să lase în sufletul nostru multă pace, multă binecuvântare, să ne întărească răvna pentru ca unitatea de care am vorbit efectiv să nu rămână un cuvânt doar scris, ci să fie unul care se va realiza și practic”, a afirmat Înaltpreasfinția Sa.

Procesiunea prin oraș

Apoi, de la ora 18:00, procesiunea propriu-zisă a pornit din fața Catedralei, pe următorul traseu: Piața Avram Iancu – Bulevardul 21 Decembrie 1989 – Piața Unirii (prin spatele Bisericii „Sfântul Mihail”) – Bulevardul Eroilor – Piața Avram Iancu, după care s-a revenit în fața Catedralei.

Procesiunea a avut în frunte toaca, crucea, ripidele și icoana, urmate de soborul clericilor, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, precum și numeroși credincioși clujeni. Pe parcursul traseului s-a cântat troparul Rusaliiilor și mai multe pricesne, s-au făcut opriri în fața lăcașurilor de cult întâlnite pe traseu și au fost rostit ectenii speciale.

După încheierea procesiunii, în fața Catedralei Mitropolitane, au fost binecuvântate spicele de grâu și au fost rostit rugăciuni pentru natură.

Pentru buna desfășurare a procesiunii, Primăria și Poliția municipiului Cluj-Napoca au luat măsuri de restricționare a traficului în zona centrală a orașului, iar efective de jandarmi clujeni au asigurat liniștea desfășurării acestei manifestări religioase.

Evenimentul s-a încheiat cu un cuvânt de mulțumire adresat de Părintele Mitropolit Andrei tuturor celor care s-au implicat și anul acesta în organizarea procesiunii, precum și tuturor credincioșilor prezenți.

„Este un eveniment important care se săvârșește în fiecare an aici, la Cluj, și are o semnificație misionară foarte importantă. În ziua Cincizecimii, când Duhul Sfânt s-a pogorât asupra Sfinților Apostoli și a întemeiat Biserica, ei au ieșit în lume și au propovăduit Evanghelia, au convertit neamurile și astfel s-a format prima comunitate de credință, nucleul Bisericii. (...) Noi astăzi, în ziua de Rusalii, asemenea lor, ieșim în cetate și depunem mărturie despre credința noastră. De asemenea, o altă semnificație importantă o au rugăciunile pentru natură, pe care le rostim în această zi”, a spus arhim. lect. univ. dr. Simeon Pinte, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca.

Sfânta Liturghie arhierească

În Duminica Pogorării Sfântului Duh (numită și a Cincizecimii sau a Rusaliiilor), de la ora 10:00, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a oficiat Sfânta Liturghie, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.

După citirea pericopei evanghelice, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rostit un cuvânt de învățătură în cadrul căruia a spus că „Darul Duhului Sfânt îl primim prin pocăință”. Ierarhul a atras atenția asupra faptului că pocăința nu este ceea ce se înțelege în vorbirea curentă, nu înseamnă schimbarea confesiunii.

„Pocăința e ceea ce zice Sfântul Ioan Damaschinul: «întoarcerea, cu lacrimi și cu părere de rău, de la păcat la virtute și de la diavol la Dumnezeu», iar pocăința noastră întotdeauna trebuie să se finalizeze cu o bună spovedanie”.

De asemenea, Înaltpreasfinția Sa le-a vorbit celor prezenți despre condițiile în care Duhul Sfânt rămâne întru noi:

„Pentru a nu pierde darul Duhului Sfânt trebuie să îi iubim pe vrăjmașii noștri și trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu, chiar și pentru necazurile noastre”, a spus IPS Andrei.

La momentul rânduit din cadrul slujbei, ierarhul l-a hirotonit întru preot pe diaconul Liviu Claudiu Agrijan, pe seama Parohiei Bucea, Protopopiatul Huedin. În perioada septembrie 2020 – iunie 2024, acesta a fost pedagog la Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedralei Mitropolitane, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din municipiu.

La finalul slujbei, conform tradiției, Părintele Mitropolit Andrei a sfințit spicele de grâu și a rostit rugăciuni pentru roadele pământului.

La Sfânta Liturghie au luat parte numeroși credincioși clujeni, iar o parte din cei prezenți au participat la slujbă în fața Catedralei din Piața Avram Iancu, rugându-se alături de ierarh pentru cei aflați în necazuri și suferințe, pentru încetarea războaielor, pentru pacea, sănătatea și mântuirea lumii.

⁴ ION AGÂRBICEANU, *Meditație în septembrie*, Editura Dacia, Cluj, 1971, p. 39.

⁵ SILVIU DRAGOMIR, *op. cit.*, p. 97.

⁶ ION AGÂRBICEANU, *op. cit.*, p. 40.

⁷ *Ibidem*, p. 41.

⁸ *Ibidem*.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Nevoia de a mulțumi

Printre primele comportamente deprinse de la părinții noștri stă mulțumirea, cu aplicare imediată, atunci când, copii fiind și primind un dar, eram îndemnați să zicem „mulțumesc”, însă, și în sens extins, atunci când eram învățați să fim recunoscători pentru starea de bine și lucrurile frumoase trăite în acel context fericit al familiei. O astfel de abordare ține de zona principiilor esențiale care dau consistență și seriozitate viziunii noastre asupra vieții. Așadar, a fi mulțumitor și a mulțumi socotesc că se înscriu în rândul condițiilor obligatorii pentru a oferi calitate vieții noastre.

În vremurile actuale, Psihologia, prin plusul de nuanțe ce țin de comportament, pe care le aduce, confirmă acest principiu, așezându-l la originea bucuriei, drept componentă de bază a vieții, dar, mai ales, la păstrarea acesteia până la permanentizare. În plan cotidian, cel care are o stare de mulțumire este atent și trăiește intens nu doar realizările mari, ci și pe cele aparent neînsemnate, făcând din orice detaliu sursă de entuziasm, pe care-l transformă în materie primă pentru alte și alte proiecte noi. Particularitatea acestei abordări vine din capacitatea de a observa detaliile, care ele dau consistență vieții, trăită secvențial, dar întrupată într-un prezent continuu. Despre această stare, în varianta sa evanghelică, Sfântul Isaac Sirul vorbește în mai multe rânduri, asociindu-o cu situații concrete și, mai ales, dezvoltând-o în sub-principii specifice.

În primul rând, acesta afirmă că mulțumirea în fața lui Dumnezeu aduce deodată cu cele primite semnul prezenței Sale continue în viața omului, adică binecuvântarea Lui. Într-o exprimare axiomatică, așa cum suntem obișnuiți, acesta argumentează: „Gura ce mulțumește pururi primește binecuvântarea de la Dumnezeu; și în inima ce petrece în mulțumire se ivește harul”. Binecuvântarea este semnul prezenței harului, care se simte ca bucurie. Cea mai imediată experiență omească care vădește prezența harului este tocmai petrecerea în bucurie. În consecință, tristețea, mai ales, atunci când este prelungită, indică o stare străină de însoțirea harului. Această situație se trăiește personal fie în interiorul credinței, ca moment pedagogic de părăsire, fie ca stare cu caracter obișnuită într-un context al indiferenței sau al necunoștinței, adică străin de o practicare a credinței. Dar se poate trăi și colectiv, de vreme ce o atitudine personală poate să fie condiționată de o viziune comunitară sau, invers, ea însăși să contribuie la întărirea unei anumite abordări colective, străină de perspectiva evangheliei. Vorbim, în sensul acesta, de oameni nemulțumiți și nemulțumitori, dar și de o societate nemulțumită și, în consecință, nemulțumitoare, în ciuda standardelor de viață ridicate în foarte multe părți ale lumii, așa cum, probabil, nu au fost niciodată. Suntem frustrați pentru ceea ce ne lipsește, și, din păcate, incapabili de a fi bucuși pentru cele pe care la avem la îndemână. Frustrați și mereu adăugând nemulțumiri, într-o permanentă comparație și concurență cu cei pe care îi considerăm deasupra noastră și mai mult decât noi.

O a doua direcție de interpretare a acestui principiu este indicată de autorul filocalic siriatic atunci când vorbește despre standardele omului în funcție de darurile primite. Pe această linie, Sfântul Isaac argumentează că la orice dar primit se pot adăuga și altele, într-o bogăție de resurse, puse în lucrare, în

situația în care cineva recunoaște în darul primit pe Dăruitor și-și manifestă recunoștința față de Acesta. În termeni aproape comerciali, acesta afirmă: „Nici un dar nu rămâne fără adaos decât cel pentru care nu se mulțumește”. Suntem introduși aici în chiar logica lui Dumnezeu, în perspectiva evanghelică, potrivit căreia un dar întrupat în lucrare fără recunoașterea Sursei acestuia nu sporește, ci se rezumă doar la atât. În schimb, orice dar pentru care se mulțumește aduce după sine multiplicarea lui care crește proporțional cu starea de recunoștință și bucuria cu care se celebrează rodirea acestuia. Este prezent în această logică „principiul talanților”, potrivit căruia orice punere în lucrare a darurilor însoțită de recunoștință aduce confirmarea Celui care este generos în investiția pe care o face în om, pe care, în consecință, îl creditează tot mai mult - de la doi talanți la patru sau de la cinci la zece. Și pe acest principiu tot mai mult - cel care are va mai primi, iar de la cel căruia i se pare că are și ce are i se va lua. Se întâmplă lucrul acesta de vreme ce un astfel de om păstrează darul ca și când el ar fi sursa sau proprietarul lui, lipsindu-și atitudinea de recunoașterea Dăruitorului și, în consecință, de recunoștința cuvenită. În continuare, o astfel de persoană își trăiește viața în singurătate, în frică, în părere mincinoasă despre sine, dar și într-o stare de continuă frustrare, de vreme ce nu mai simte progres, mărginind-se doar la ceea ce a avut la început. În schimb, cel recunoscător și mulțumitor este un om liber, ce se bucură de o continuă creștere, ce trăiește cu tot mai multă bucurie și care își permite investiții tot mai mari, de vreme ce capitalul său crește. Însă nu uită nici o clipă că tot ce are este primit și să trăiască acest lucru mulțumind neîncetat. În plus, mai înțelege și că nimeni nu îi va mai cere înapoi ceea ce el a primit, ci doar bucuria lucrului bine făcut se presupune a fi trăită împreună și deodată cu Cel care a dăruit.

O a treia direcție a atitudinii mulțumitoare pe care o dezvoltă Sfântul Isaac se desfășoară în cadrele unei atenționări subtile. A mulțumi înseamnă a recunoaște că

ceea ce ești, ceea ce ai, se întâmplă prin intermediul darului. Condiția umană este sinonimă cu această smerenie: „prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt... nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este în mine” (1 Corinteni 15, 10). De aceea, mulțumirea reflectă această conștiință. În sensul acesta, ea devine obligatorie în definirea a ceea ce este omul. Într-un asemenea cadru, episcopul de Ninive afirmă: „Dacă lucrezi binele înaintea lui Dumnezeu și-ți dai un dar, înduplecă-L să-ți dea cunoștință cum trebuie să te smerești, sau să-l ia de la tine, ca să nu ți se facă pricină de pierzare”. Înțelegem de aici că este bun darul, însă numai deodată cu smerenia care îți aduce cunoștința a ceea ce ești de unul singur mai înainte de darul/ darurile primite. Am putea descrie această diferență folosindu-ne de imaginea unei memorii de computer cu anumite programe de bază față de cea în care sunt instalate programe specifice și multe care fac din acest instrument un sistem de lucru extrem de complex și cu posibilități mari. În afara acestei conștiințe, darurile multe, deși lucrătoare, lăuntric vorbind pot să producă mult rău de vreme ce aduc confuzie, dar și părere de sine mincinoasă, încredere exagerată în sine, care să conducă la căderi mari și, în cele din urmă, la dezechilibre sufletești mari. De aceea, este aspru condamnată de autor situația în care darul se lipsește de conștiința smereniei pe care o presupune ipostaza de primitor.

În concluzie, abordarea vieții sub chipul mulțumirii aduce, mai întâi, multă bucurie, cu caracter constant, dar și tot mai intensă. În al doilea rând, un dar pentru care se mulțumește aduce după sine și alte daruri și rezultate pe măsură. Iar, în cele din urmă, alături de un dar primit se cere și smerenie, pentru ca acest dar să fie de folos vieții spirituale, amintindu-ne de Dăruitor. Altminteri, pericolul căderii este mare, ce poate să culmineze chiar cu căderi mari, așa cum exemple de oameni foarte dăruți, însă fără izbândă în timp, ne stau drept mărturie pentru un astfel de parcurs trist.

Ținerea de mine a răului sau despre sufletul elefantin de mic

Deci, dacă voi, răi fiind, știți să dați daruri bune fiilor voștri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la El? (Matei 7, 11)

Eugen-Adrian Truța

Se spune că patima aceasta caută cele mai bune suflete, cele mai alese și cele mai liniștite; sufletele care trăiesc în fericirea aia burghieză pe care comuniștii nu o suportau și despre care mulți spuneau că nici nu ar putea exista. Cum să fii împăcat cu toți și să nu ai parte de niciun minim diferend, măcar cu vecinul de lângă tine care ascultă albumul lui preferat împreună cu tot cartierul sau își lasă câinele fioros să alerge nestingherit în curțile sau pe proprietățile altora?!

Ai nevoie să te validezi, să spui colegilor de la serviciu că ai tu un vecin pe care nu-l poți înțelege, dar nici nu-l poți uita pentru ce face. Ai tot încercat, te-ai tot eschivat în perimetrul bunului-simț, dar și când ai prins curaj, ai spus tot ce ai avut de spus. Tot și încă un pic mai mult, vorba lui Pico della Mirandola. Nici nu îți dai seama de ce ai adăugat acel ceva în plus, dar, per ansamblu, era nevoie ca cineva să-l pună la punct. Nu se putea accepta un atare comportament și parcă întreg cartierul și blocul mă îndreptătea să iau atitudine.

Cel puțin, așa reieșea din privirea lor înainte de incident, pentru că a fost realmente un incident cu ridicări de ton, cu cuvinte rostite precipitat și parțial inteligibile. Cele mai multe din partea mea, dar, repet, eram delegatul cartierului sau așa mi s-a părut până când privirile lor păreau să se fi transformat: din solidaritate deveniseră ironice. O transformare extrem de neplăcută care mă făcea să mă simt un țap ispășitor în locul unui lider de sindicat zonal. Și în fond cu ce greșisem eu că am ținut minte răutățile acestui vecin?! Toți văzuseră ce abateri decisive făcuse de la comportamentul adecvat acestui spațiu și acestui secol.

Mai mult, eu am ținut minte toate ocaziile în care a depășit limita acceptabilității și de fiecare dată când nu puteam să dorm fiindcă genele refuzau să se conecteze la starea de veghe, îmi defilau prin minte iar și iar și iar. Nu puteam să scap de acest flagel și am considerat că un instinct universal al dreptății își cerea dreptul să se afirme, iar refuzul meu era semnul lașității. Nu voiam neapărat să fiu eroul comunității, dar presiunea asta interioară nu mă slăbea niciun pas. Trebuia să acționez.

E adevărat că mi-am făcut scenarii peste scenarii, replici salvatoare și geniale, dialoguri de coridă asemănătoare unui toreador, care elegant și bărbătește duce taurul în punctul dinainte stabilit al capitulării sale finale, dar toate astea s-au spulberat în momentul întâlnirii propriu-zise. Doar simpla lui interogație, doar vocea lui surprinsă m-au făcut să trec pragul răbdării. Nu mai țineam în mână toga imaginară a unui nobil roman care excela în arta oratoriei, ci devenisem un fel de nevrotic cu tatuaje pe tot corpul și care împungeam ceva cu degetul arătător într-un mod amenințător și ridicol totodată. Nu știu de ce nu îmi pot imagina că oamenii tatuați ar putea fi niște cetățeni pacificatori sau prezențe diafane pline de serenitate și spirit irenic. Sigur e o prejudecată estetică de care nu pot scăpa, dar îmi imaginez mai degrabă că războinicii sau gladiatorii din Colosseum vor fi fost plini de tatuaje înfiorătoare. Altfel, toată rebeliunea mea pe care o regret acum ca pe un episod jalnic trebuie să fi fost amuzantă pentru un trecător neutru. Oare de ce oamenii se ceartă arătând degete încheștate și deloc utilizabile?! Trebuie să fie și aici vorba despre o latură animalică a minții noastre.

Îmi pare rău sincer că am stricat ceva atât de fragil și azurii ca salutul cald pentru vinovatul meu de serviciu. Și vecinii au început să păstreze distanța. Mă privesc condescendent, ca și cum pot trece cu vederea o astfel de ieșire. Bănuiesc că acestea sunt beneficiile secundare ale unei răzmerițe de cartier. Chiar îmi vine să plâng fiindcă am coborât atât de jos pe scara evoluției civice încât să apostrofiez în plină stradă și din senin, un seamăn al meu, mai mult sau mai puțin civilizat.

Am citit ieri în Evangheliile că Dumnezeu face să răsară soarele și peste cei buni și peste cei răi și m-am simțit încă o dată un fel de elefant care ține minte tot răul și îl înmagazinează într-un suflet din ce în ce mai mic și mai contorsionat de propriile neiertări. Nu știu cum să zic, dar îmi venise dintr-o dată un chef nebun să iert pe toți și pe toate fără niciun motiv clar, doar dintr-un avânt biblic neînțeles. Era ca și cum, fiindcă citisem capitolele acelea din Evanghelia după Sf. Matei care povesteau predică lui Iisus de pe muntele zis al fericirilor, am simțit nevoia să fiu fericit iertându-i pe toți. Pentru câteva momente, am iubit tot universul, toți vecinii, toate defectele lor gălăgioase și periculoase și urât mirositoare, și am vrut să fac gesturi ridicole de bunătate nemaîntâlnită și neașteptată; așa că m-am îndreptat spre casa vecinului și i-am dat un pachet de sare de foarte bună calitate. A fost foarte mirat că am bătut la ușă și nu înțelegea de ce ar trebui să primească ceva din partea unuia care l-a certat pe bună dreptate. Fața și sufletul meu zâmbitor îl descumpănau cum nu se poate mai mult, până la a mă considera un neavenit, un fragil cu nervii sau un fel de Mic Prinț parașutat pe continentul și în urbea total contrare celor descrise de A. de Saint-Exupéry.

Și de ce sare? M-a întrebat cu o curiozitate ușor rizibilă.

Voi sunteți sarea pământului; dacă sarea se va strica, cu ce se va săra? De nimic nu mai e bună decât să fie aruncată afară și călcată în picioare de oameni.

Și a răs nestingherit.

Protopopul Tului Roșescu - 100 de ani de la trecerea la cele veșnice (1924-2024)

Pr. dr. Cristian Baciu

Anul acesta, în data de 5 iulie, se împlinesc 100 de ani de când a trecut la cele veșnice părintele Tului Roșescu, fost protopop al Clujului și preot paroh al Bisericii Sfânta Treime. În semn de aducere aminte și de cinstire a memoriei sale, în acest articol vom aminti pe scurt câteva date din biografia sa și unele aspecte din misiunea pastorală pe care a desfășurat-o într-o perioadă extrem de importantă pentru biserica și națiunea română.

Părintele Tului Roșescu în mijlocul familiei, cu frați, surori, nepoți, în jurul anilor 1890.

Părintele Tului Roșescu s-a născut la Cluj în 19 august 1852, din părinții Vasile Roșescu, protopop al Clujului, și Ana, născută Tăuțan, fiind primul născut din cei 7 copii. A absolvit Liceul Romano-Catolic din Cluj în anul 1871, instituție de învățământ unde studiase și tatăl său. Apoi a urmat Institutul Teologic la Sibiu între anii 1871-1874, iar după aceea a studiat timp de 3 ani la Facultatea de Drept din Cluj, perioadă în care a funcționat și în postul de catehet pentru elevii ortodocși de la școlile din Cluj. S-a căsătorit în anul 1876 cu Ana, fiica preotului Lazăr Maxim din Apahida și au avut trei copii. A fost hirotonit preot pentru Parohia Apahida la 15 iulie 1876, iar după trecerea la cele veșnice a tatălui său, protopopul Vasile Roșescu, i-a urmat ca paroh și protopop al Clujului¹.

Încă din casa părintească, Tului Roșescu și frații săi au primit o educație aleasă, părinții i-au susținut să urmeze studii universitare și le-au insuflat credința în Dumnezeu, dar și valori naționale și patriotice. De exemplu, una din surorile părintelui Tului Roșescu, Aurelia (1865-1926), căsătorită Pipoș, a făcut studii la Viena, ajungând apoi în perioada interbelică directoare de școală, internat și orfelinat și inspectoare a școlilor minoritare din Ardeal. A fost decorată de Regina Maria cu distincția *Crucea de aur Regina Maria*, pentru activitatea ei caritativă din timpul primului război mondial².

Aici se cuvine să amintim că o altă soră a părintelui Tului, Elisabeta (1854-1922), căsătorită cu avocatul Aurel Isac, a fost mama scriitorului clujean Emil Isac (1886-1954). În *Fondul Emil Isac* de la Biblioteca Județeană „O-

tavian Goga” Cluj, se află mai multe fotografii de familie în care se regăsesc părintele Tului, precum și tatăl său Vasile și bunicul său Ioan, care a fost preot în satul Dumbrava, județul Cluj.

Părintele Tului Roșescu, încă din primii ani de preotie și-a adunat material pentru publicarea unui *Lexicon bisericesc* în care și-a propus să explice terminologia bisericească. A avut chiar o corespondență cu Nicolae Iorga în acest sens și a adunat peste 16.000 de fișe, dar lucrarea proiectată nu a mai fost tipărită³.

La nivel parohial, părintele Tului a construit casele parohiale între anii 1893-1897, construcțiile mai vechi rămânând pentru școala confesională și pentru cantor. În anul 1909, asesorul consistorial Nicolae Ivan a sprijinit construirea unei săli de catehizație ortodoxă, plătinindu-se suma de 4200 coroane de către Consistoriul din Sibiu. Din încredințarea Astrei, în 27 aprilie 1911 s-a ținut la Cluj o consfătuire a fruntașilor clujeni, sub președinția lui Nicolae Ivan, printre participanți fiind și părintele Tului Roșescu. La această consfătuire se căutau soluții pentru ajutarea studenților români din Cluj⁴.

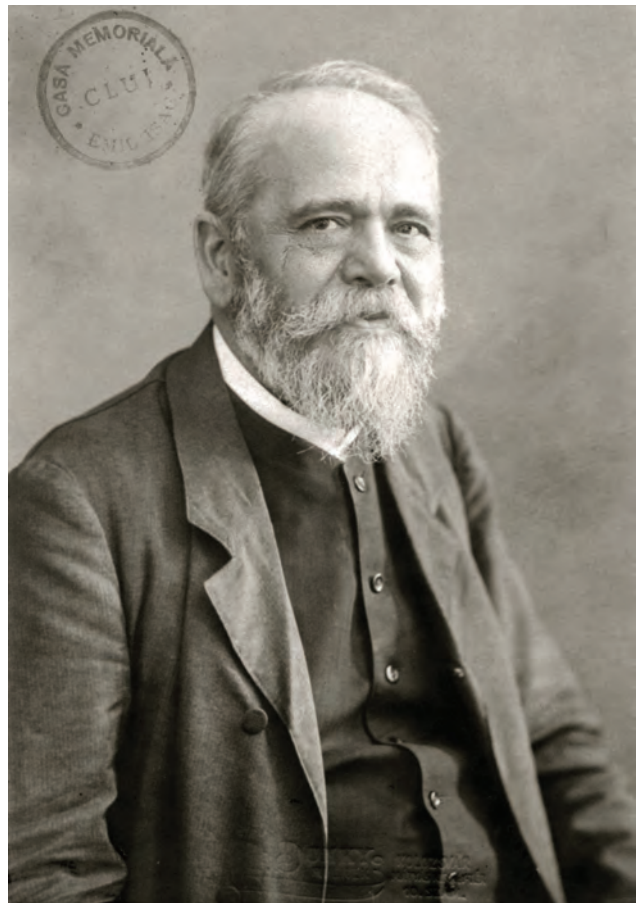
În timpul pastorației părintelui Tului, în anul 1894 la Biserica din Deal s-au întrunit memorandiștii înainte de a se înfățișa la procesul care a avut loc la Cluj, iar avocatul lor a fost Aurel Isac, cumnatul părintelui Tului.

În calitate de protopop al Clujului, ar fi trebuit să participe la Marea Unire de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918, dar fiind înaintat în vârstă și bolnav, l-a delegat pe preotul capelan Nicodim Cristea.

În momentul în care s-a hotărât reactivarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, după marea Unire din 1918, singurul locaș de cult ortodox din oraș era Biserica Ortodoxă Sfânta Treime, denumită și Biserica din Deal, monument istoric ce datează din anul 1795. Aici au avut loc toate ședințele, solemnitățile și festivitățile prilejuate de reînființarea Eparhiei, constituirea sinodului eparhial, alegerea și întronizarea episcopului Nicolae Ivan, acordarea statutului de catedrală bisericii parohiale. Ca paroh al Bisericii din Deal, părintele Tului Roșescu a fost implicat direct în toate manifestările menționate, și astfel a devenit unul din colaboratorii episcopului Nicolae Ivan. În Registrul de procese verbale al sinodului și comitetului parohial aflat în arhiva Bisericii Sfânta Treime se menționează, la ședința din data de 22 februarie 1920, că părintele Tului Roșescu „a relevat în cuvântarea sa greutățile cu care a avut de luptat aici în această mare de străini și își exprimă speranța, că după creșterea numărului de credincioși, în viitor vom putea duce la înflorire această parohie, așa cum se cuvine să fie în Cluj”.

După venirea în Cluj a unor personalități din alte părți ale țării în vederea ocupării posturilor din administrație și din mediul universitar-academic, se regăsesc în lista membrilor consiliului parohial: Ioan Lupaș, Silviu Dragomir, George Bogdan Duică, Onisifor Ghibu, Alexandru Lapedatu, Ion Mateiu, Alexandru Dragomir, Antoniu Mandeal, Laurean Gherman. Aceștia au participat la ședințele prezidate de părintele Tului Roșescu, au făcut propuneri și s-au implicat în misiunea Bisericii, unii dintre ei fiind și membri în Sinodul eparhial, apropiați ai episcopului Ivan.

Trecerea la cele veșnice a părintelui Tului Roșescu a fost menționată în revista eparhială *Renașterea* din 1924 cu textul următor: „Luni în 7 iulie a fost așezat la odihnă veșnică în mormântul familial de lângă biserica ortodoxă din Cluj, protopopul veteran al Clujului după ce a servit la această biserică 48 de ani ca preot și 33 ca protopop. La dorința

Pr. Tului Roșescu (1851-1924)

repositului prohodul a fost săvârșit de prietenul și colegul său asesor Teodor Cotuțiu. Au asistat 10 preoți din tract în veșminte, oficialitățile din Cluj și un public ales, precum și credincioșii săi din oraș. Paenegiricul i l-a rostit părintele asesor dr. Sebastian Stanca, iar răspunsurile au fost date de corul episcopiei noastre”⁵.

Monumentul funerar al Părintelui Tului Roșescu și al soției sale Ana, situat în incinta complexului parohial al bisericii Sfânta Treime din Cluj-Napoca

Părintele Tului Roșescu a fost un vrednic slujitor al bisericii și al credincioșilor săi și se cuvine să ne exprimăm recunoștința pentru spiritul său de sacrificiu și pentru faptul că și-a făcut datoria, conform îndemnului Sfântului Ioan Gură de Aur: „Preotul să se apropie de Dumnezeu, apoi să apropie pe alții; să se sfințească, apoi să sfințească; să se înțeleptească, apoi să înțeleptească; să se facă lumină, apoi să lumineze; să conducă și să sfătuiască cu pricepere”.

⁵ Revista *Renașterea*, anul II, nr. 29, Cluj, 20 iulie 1924, pag. 6.

¹ Dr. Sebastian Stanca, *Biserica Ortodoxă din Cluj. O pagină din trecutul ei*, Tiparul Tipografiei Eparhiale Cluj, p. 14-15 și Preot Florea Mureșanu, *Biserica din Deal sau Vechea Biserică Ortodoxă Română din Cluj și slujitorii ei*, Cluj, 1942, p. 91-101.

² Ghizela Cosma, *Din istoria Clujului la feminin*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2019, p. 67.

³ Preot Florea Mureșanu, *op. cit.*, p. 92-99.

⁴ Pr. Prof. Nicolae Vasiliu, Pr. Prof. Ioan Bunea, *Episcopul Nicolae Ivan (1855-1936), citorul reînviatului Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, Studii și documente*, Editura Renașterea, 2015, p. 67-68.

Unicitatea unui dialog dintre un Înger și Fecioara Maria, în descrierea Evanghelistului Luca (1, 26-27)

- Partea I -

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian TOFANĂ

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

1. Preliminarii

Ln Evanghelia după Luca, ca și în cea după Matei, distingem două tipuri de texte care fac referire la Fecioara Maria:

- primul apare ca un fragment complex, în care Maria apare în istorisirea prunciei și a copilăriei lui Iisus, relatate în capitolele 1-2. Evenimentele importante prezentate aici sunt: vizita făcută de Maria verișoarei sale, Elisabeta (1, 39-45); istorisirea nașterii lui Iisus, în Betleem (2, 1-20); aducerea lui Pruncului Iisus la Templu, la opt zile de la naștere (2, 21-40); și episodul aflării Lui în Templul din Ierusalim, la vârsta de 12 ani (2, 41-52).

- al doilea calup de texte cuprinde patru fragmente, relativ scurte, în care Fecioara Maria apare în timpul activității publice a lui Iisus, cu precădere în episoadele: respingerea lui Iisus în Nazaret (Lc. 4, 16-24, având paralele sinoptice în Mc. 6, 1-6a; Mt. 13, 53-58); „familia lui Iisus” (Lc. 8, 19-21, cu paralele în Mc. 3, 31-35; Mt. 12, 46-50); relatarea despre o femeie din mulțime, care o fericește pe Maria, mama lui Iisus, eveniment consemnat doar de Sfântul Luca (Lc. 11, 27-28).¹

În cartea Faptele Apostolilor, Maria este menționată doar o singură dată (1, 14), unde împreună cu Ucenicii Domnului și cu alte femei, care veniseră cu Domnul din Galileea la Ierusalim, stăruiau în rugăciune, formând mica comunitate mesianică a lui Iisus de după învierea și înălțarea Sa. Din punct de vedere cronologic, această menționare a Mariei este ultima în care se vorbește despre ea și despre prezența ei în evenimente legate de istoria vieții pământești a Fiului ei, și relatate de Noul Testament.

Cât privește „textul mariologic”, din opera Evanghelistului Luca, se poate afirma că acesta este mult mai extins decât la oricare alt autor nou-testamentar, iar coeziunea dintre pericopele lucanice mariologice este mult mai clară decât în oricare altă Evanghelie.²

2. Caracteristica lucanică a dialogului

În articolul de față, mă voi ocupa doar de introducea în descrierea episodului în care Maria apare, ca personaj principal, alături de un înger. Este vorba despre evenimentul vestirii nașterii lui Iisus, din care am ales, spre analiză, doar partea introductivă a acestuia.

Evenimentul are loc după vestirea nașterii Sfântului Ioan Botezătorul (cf. Lc. 1, 5-25) și are ca mesager al cerului același înger: arhanghelul Gavriil. Așa se leagă istoria Înaintemergătorului Domnului, deja zămislit în pântecul mamei sale, de istoria vieții lui Iisus.

Vestirea nașterii lui Ioan are loc în Templu, într-un moment culminant al slujirii preotului Zaharia, nimeni altul decât viitorul tată al Profetului pustului.

În schimb, vestirea nașterii lui Iisus se petrece într-un loc simplu, nicăieri pomenit în tot Vechiul Testament, și anume, într-o casă obișnuită, în mijlocul vieții cotidiene, în cetatea Nazaret,³ din provincia Galileea.

Iată cum descrie Evanghelistul Luca acest tablou pregător al marelui eveniment al vestirii venirii în lume a Fiului lui Dumnezeu: „Iar în a șasea lună, a fost trimis de la Dumnezeu îngerul Gavriil într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria” (Lc. 1, 26-27).

Expresia „a șasea lună” face referire la versetul 24 în care este vorba despre cele cinci luni în care Elisabeta n-a spus nimănui nimic despre minunea zămislirii în pântecul său a pruncului care va fi numit Ioan, viitorul Înaintemergător al Domnului: „Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit; și vreme de cinci luni s-a tănuțit, zicându-și: Că așa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să-mi ridice ocara de printre oameni” (Lc. 1, 24-25). Așadar, Ioan Botezătorul urma să fie mai în vârstă decât Iisus cu șase luni.

Evenimentul vestirii zămislirii lui Iisus începe în relatarea lucanică cu indicarea numelui persoanei la care îngerul este trimis. Dar, înainte să-i spună numele, Evanghelistul îi prezintă statutul social, și anume, cel de fecioară. Iată ce spune Sfântul Luca: „Iar în a șasea lună, trimis a fost de la Dumnezeu îngerul Gavriil... la o fecioară (πρὸς παρθένον),... iar numele fecioarei era Maria” (Lc. 1, 26-27).

Faptul că autorul Evangheliei consemnează, în versetul 27, de două ori termenul *παρθένας* (fecioară), nu este deloc întâmplător. El subliniază, astfel, printr-o repetiție, statutul celei care a fost aleasă de cer, pentru a îndeplini rolul de mamă al Fiului lui Dumnezeu întrupat, și anume, cel de fecioară curată.⁴ Pentru cititorii Evangheliei sale acest detaliu era foarte important. Ei puteau astfel să înțeleagă minunea care va urma, aceea a zămislirii Fiului lui Dumnezeu, ca om, într-un mod care depășește rațiunea și logica umană.

Insistând asupra cuvântului *παρθένας* (fecioară), Luca pune evenimentul relatat și sub auspiciile revelației profetice, împlinindu-se, astfel, o profeție vechitamentară, care spune: „Iată fecioara va lua în pântec și va naște fiu și vor chema numele lui Emanuel” (Is. 7, 14). În pericopa lucanică, Isaia nu este citat, dar unii exegeți sunt de părere că Isaia 7, 10-14 a influențat considerabil descrierea scenei Bunevestiri lucanice. Evanghelistul Matei, în schimb, face referire directă la profeția isaiană, când vorbește despre nașterea din fecioară a lui Iisus: „Iar acestea toate s-au făcut ca să se plinească ceea ce s-a spus de Domnul prin profetul care zice: Iată, Fecioara va purta în pântec și va naște Fiul și-L vor chema cu numele de Emanuel, care se tâlcuiește: Cu noi este Dumnezeu” (Mt. 1, 22-23).

¹ „Lumina Lumii”, Korntal, Germania, 2013, p. 36).

² Pentru detalii, în acest sens, a se vedea, Raymond. E. BROWN, „Luke’s Description of the Virginal Conception”, în: *Theological Studies*, 35 (1974), pp. 360-362.

Așadar, în viziunea lui Luca, epoca mesianică, promisă demult, este acum împlinită. Era noutatea supremă cu care Evanghelistul venea în lumea adresanților operei sale, în primul rând a fostului păgân, nobilul roman Teofil (Lc. 1, 3), universalizând astfel așteptarea mesianică.

Dar, înaintea precizării numelui, Luca mai adaugă un amănunt, și anume, că ea era „logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David” (Lc. 1, 27).

Deși, adesea, se spune între specialiști⁵ că Luca nu este interesat de persoana lui Iosif, observăm acum faptul că el notează numele lui Iosif înaintea numelui Maria. Este foarte probabil să facă acest lucru din motivul că Iosif nu era o persoană oarecare, ci din neamul lui David (comp. Mt. 1, 6.18), ceea ce pentru evrei era extrem de important, avându-se în vedere că restaurarea familiei davidice se găsea în așteptarea lor mesianică de secole.

În timpul domniei lui Irod, descendent din familia edomiților, toți evreii așteptau un fiu al lui David, care urma să fie Mesia (comp. In. 7, 42: Rom. 1, 3). Iosif era, așadar, din această „casă” a lui David cu semnificație mesianică.

Dacă în Evanghelia după Matei, îngerul o numește pe Maria „femeia” lui Iosif („Iosif, fiul lui David, nu te teme să o iei pe Maria drept femeia ta - *γυναϊκά σου*” (Mt. 1, 20) asta însemna că Maria, fiind logodită cu el, intrase deja în seminția soțului ei. Prin această cutumă iudaică și Iisus, născut în familia lui Iosif, devenea, așadar, un fiu al lui David. Aceasta este rațiunea pentru care Luca îl numește, pe cel ce urma să se nască din Maria, fiu al lui David: „... și Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său...și împărăția Lui nu va avea sfârșit” (Lc. 1, 32-33).

În cuprinsul său, dialogul dintre înger și Maria se desfășoară pe spațiul a trei coordonate tematice referitoare la mesajul cerului:

a. caracterul pregător al transmiterii mesajului (Lc. 1, 28)

b. transmiterea propriu-zisă a mesajului (Lc. 1, 30-33)

c. clarificarea acestuia (Lc. 1, 35)

Privit în conținutul său, dialogul dintre înger și Maria completează, astfel, întreg tabloul întrupării Fiului lui Dumnezeu, ca Om:

- zămislirea lui Iisus fără contribuție bărbătească
- caracterul supranatural al zămislirii Lui, subliniindu-se aici rolul Duhului Sfânt coroborat cu puterea Cei Preaînalt (Lc. 1, 34-35).

Important de subliniat, în acest context, este evaluarea unei vechi teze referitoare la izvoarele de informație ale lui Luca. Este vorba de aceea potrivit căreia Maria a fost o sursă lucanică directă, astfel că, cele relatate în primele două capitole (Lc. 1-2), ar proveni direct de la un martor ocular, fapt care înseamnă foarte mult pentru veridicitatea evenimentelor descrise.

Susținerea acestei teze rezultă din două observații:

a. în primul rând, Luca vorbește în aceste prime două capitole ale Evangheliei sale despre martori oculari, înainte ca el să înceapă să descrie istorisirea nașterii și a copilăriei lui Iisus: „Deoarece mulți au încercat să alcătuiască o istorisire despre faptele deplin adevărate între noi, așa cum ni le-au lăsat cei ce le-au văzut de la început și au fost slujitori ai Cuvântului” (Lc. 1, 1-2).

b. în al doilea rând, Maria pare să fie singura persoană care cunoștea personal cele relatate de Evanghelist în cap. 1, 26-38.

Așadar, modul în care sunt istorisite evenimentele, amănuntele și stilul narativ de exprimare, denotă clar un martor ocular al celor descrise, dar nu unul exterior, ci unul provenit din implicarea personală în evenimentele relatate.⁶

Dar analiza întregului dialog dintre înger și Fecioara Maria, cu detalii legate de toată semnificația mariologică a episodului, pentru creștinătatea prezentă și viitoare, va fi prezentată în numerele viitoare.

(Va urma)

¹ Cf. Stelian TOFANĂ, „Χαίρε și Κεχαριτωμένη (Lc. 1,28). Sintagme angelice în definirea Mariei”, în vol. *Sfântul Luca. Apostol, Istoric și Evanghelist* (Stelian Tofană - Coordonator), vol. II, Ed. „Presa Universitară Clujeană”, Cluj-Napoca, 2023, pp. 19-20.

² A se vedea detalii, în acest sens, Jaroslav PELIKAN, *Fecioara Maria de-a lungul secolelor. Locul ei în istoria culturii*, Ed. Humanitas, București, 1998, p. 122.

³ Conform descoperirilor arheologice, cetatea Nazaret a fost locuită de la începutul secolului al III-lea î.Hr. și aparținea teritoriului acordat în vechime seminției lui Zabulon (cf. Iosua 19,10 urm.). Cetatea era una mică, iar numărul locuitorilor ei nu depășea cifra de 400. Potrivit acestor descoperiri, se pare că mulți dintre aceștia, având o stare socială modestă, foloseau pentru locuit și pesterile naturale din stânci (Vezi, Gerhard MAIER, *Evanghelia după Luca* (Comentariu Biblic, vol. 4-5, Ed.

⁵ Vezi Gerhard MAIER, *Evanghelia după Luca*, p. 37; William HENDRIKSEN, *Luke* (NTC), Baker Academic, Grand Rapids, Michigan, 2007, pp. 83-84; Heinz SCHÜRMANN, *Das Lukasevangelium*, Erster Teil (Herder), Freiburg-Basel-Wien, 1969, pp. 42-43.

⁶ Vezi Stelian TOFANĂ, *Introducere în Studiul Noului Testament* (vol. 3). *Evangheliile după Luca și Ioan. Problema sinoptică*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001, p. 66 urm.

Sfințirea noii troițe din localitatea Dumbrava, județul Cluj*

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Lertulian, un cunoscut scriitor creștin din secolele al II-lea și al III-lea, scrie în lucrarea sa *De Corona*, redactată în jurul anului 204, că „în toate călătoriile și acțiunile noastre, în toate ieșirile și intrările noastre, atunci când ne scoatem încălțările, când ne îmbăiem, când stăm la masă, când ne aprindem lumânările, când ne întindem, când ne așezăm, indiferent de ceea ce facem, ne însemnăm frunțile cu semnul crucii”. Cu alte cuvinte pentru creștinii epocii primare semnul crucii era făcut asupra a tot ceea ce doreau ei să sfințească, acest semn fiind aducător de binecuvântare, deoarece era semnul lui Iisus Hristos. Un secol mai târziu, Sf. Chiril al Ierusalimului, dezvoltă această idee scriind: „Crucea este semn pentru cei credincioși și teamă pentru draci. Iisus a biruit pe draci prin cruce și i-a dat cu hotărâre pe față. Când dracii văd crucea, își aduc aminte de Cel răstignit. Se tem de Cel care a zdrobit capetele balaurului. Nu disprețui pecetea pentru că ți-a fost dată în dar! Dimpotrivă, pentru aceasta cinstește și mai mult pe Binefăcător”¹.

Așadar, precucernici părinți și dragii mei, ceremonia de sfințire și inaugurare a acestei Troițe noi nu este altceva decât o laudă, o preamărire și o mulțumire pe care i-o aducem Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel ce s-a răstignit, a murit și a înviat pentru noi și pentru a noastră mântuire. Această credință a Bisericii Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică au împărtășit-o și au trăit-o buncii și străbuncii dumneavoastră, creștinii ortodocși din Dumbrava, care au ridicat în mijlocul satului lor o cruce la răspântia ulițelor din centrul satului, cruce care i-a deranjat pe ateii regimului comunist de tristă amintire, aceștia distrugând-o pentru că doreau să-l alunge pe Dumnezeu din spațiul public și să-l înlocuiască cu noua lor ideologie marxist-leninistă.

Iată că Dumnezeu nu se lasă batjocorit și astfel a pus în inima credinciosului Rareș Topan, născut pe aceste plaiuri, gândul nobil de a răscumpăra în numele tuturor distrugerea făcută la instigarea celui rău și de a înălța din nou Semnul de Biruință a lui Iisus Hristos spre veșnică pomenire a tuturor preoților și credincioșilor ortodocși români care s-au născut și au viețuit aici ori și-au dat viața pentru libertatea și demnitatea poporului român și a Bisericii Ortodoxe. Crucea aceasta sfântă și sfințitoare vă va străjui și vă va aduce mereu aminte de jertfa și de biruința Domnului, dar și de cei știuți și neștiuți care au murit în revoluția de la 1848-1849 și în cele două războaie mondiale, aducându-ne tuturor aminte că lumea de astăzi și de mâine nu poate exista fără morală, fără credință și fără memorie.

Sfânta Cruce face parte din identitatea noastră culturală, națională și spirituală românească, realitate pe care nicio ideologie politică, filosofică sau socială nu o va putea vreodată șterge. Ea se află nu numai pe bisericile, casele și mănăstirile noastre, în cimitirele unde se odihnesc strămoșii, la răspântiile drumurilor, în fața caselor, pe vârfuri de munte sau pe câmpii, ci și pe stra-

iele noastre populare, pe obiectele din casele strămoșilor, în ciocul acvilei de pe stema națională, deci în port, folclor și arta veche românească, dar și în ultima strofă a imnului nostru: „Preoți cu Crucea-nfrunte căci oastea e creștină”. Unii și unele o purtăm ca podoabă vestimentară, alții ca semn de protecție la gât sau la încheieturi, așa cum au făcut-o dintotdeauna creștinii ortodocși și strămoșii noștri.

Astăzi, în mod deosebit, ne aducem aminte de preoții și credincioșii ortodocși ai acestei localități Dumbrava, ale cărei rădăcini se pierd în negura istoriei. Dumbrava sau Ghero-Oșorheiu, atestată documentar în anul 1288 a fost o localitate mixtă din punct de vedere etnic și confesional, românii ortodocși conviețuind pașnic alături de ungurii reformați. Cred că toți suntem cuprinși de emoție privind această frumoasă Sfântă Cruce și ceva s-a mișcat în noi când am citit cele două texte de pe laturile ei. Firesc e să ne închinăm și să ne smerim înaintea ei, așa cum ne-au învățat preoții și buncii noștri care au avut conștiința că înaintea lui Dumnezeu nu te afișezi cu mândrie, ci înclinându-te, făcând un act de prosternare, cum facem mereu când intrăm într-o biserică, în această sfântă biserică care ilustrează jertfa și credința celor din urmă cu o sută de ani. Cu toate că ei nu au avut multă cunoștință de carte, nici averi, prin participarea lor constantă la viața liturgică a Bisericii, prin ascultarea slujbelor și a Cazaniei, prin învățarea pe de rost a unor psalmi și a unor rugăciuni, privind icoanele și biserică în ansamblul ei, au știut că bisericuța lor este însăși corabia mântuirii, iar credința sau religia lor este însăși legea lor. De aceea nu legile lumești, făcute de oameni, ci poruncile dumnezeiești ale Bisericii erau îndreptarul lor în viață. Așa se explică

crarea lemnului. Sute de ani s-au rugat într-o bisericuță de lemn cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavril, zugrăvită în anul 1703 de către Pinte din Buciumi, ceea ce înseamnă că fusese edificată anterior acestui an. Bisericuța a fost mutată în Aghireș Fabrici în anul 1972, ceea ce a salvat-o probabil de la distrugere, pentru că după construirea bisericii noi de zid între anii 1924-1926, sfințită de Episcopul Armatei Ioan Stroia, ca delegat al episcopului Nicolae Ivan, cea veche nu a mai fost întreținută. Multă vreme Dumbrava a fost parohie de sine stătătoare având ca filie Straja, situația schimbându-se abia în anii 1948-1950, când Dumbrava a devenit filie a parohiei Păniceni.

Primul preot cunoscut cu numele este „Popa Eustatie”, amintit pe o inscripție din biserică veche. Au urmat popa Simeon Popoviciu pe la 1790-1792, apoi Ioan Gavriș Vereș, hirotonit la Arad în anul 1796 de episcopul Pavel Avacumovici, ajuns la venerabila etate de 96 de ani. Popa Ioan Vereș a avut patru fii, din care doi au ajuns preoți la Agârbiciu și Dumbrava, al treilea cantor și învățător în Dumbrava și ultimul a rămas agricultor. Ioan Vereș junior, născut la Dumbrava în 26 august 1803 și decedat aici la 86 de ani în 1889, a fost hirotonit preot de episcopul Vasile Moga la Sibiu în 1836, acesta schimbându-și numele de familie din Vereș în Roșescu. A avut patru copii, pe care i-a crescut ca văduv după moartea soției în 1804, și anume trei fete și un băiat. Feciorul, Vasile Roșescu, a urmat teologia la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu și a fost hirotonit preot de episcopul Andrei Șaguna în 29 octombrie 1851 pentru parohia ortodoxă din Cluj, adică

pentru biserică Sf. Treime din Deal, unde a slujit ca paroh și protopop până la moarte în 8 octombrie 1889. Sora sa Verona s-a căsătorit cu Teodor Stănescu, fiul parohului Toma din Luna de Sus, hirotonit de același sfânt ierarh Andrei Șaguna în 13 decembrie 1855 ca preot capelan sau ajutor pe lângă socrul său, Ioan Roșescu, la Dumbrava. Părintele Teodor a murit însă prematur în 1863 la 28 de ani, socrul său păstorind aici în continuare. Le-a urmat ctitorul noii biserici de zid, părintele Iosif Stănescu, născut la Dumbrava în 21 august 1856 ca fiu al preotului Teodor Stănescu și nepot al lui Ioan Roșescu. Iosif Stănescu a

studiat la Sibiu între 1873 și 1876, în 1878 s-a căsătorit cu Maria Cecicheș din Cojocna, iar la 19 septembrie 1878 a fost hirotonit preot de arhiepiscopul și mitropolitul Miron Romanul de la Sibiu pentru parohia Dumbrava ca preot ajutor alături de bunicul său. Între 4 mai 1879 și 31 decembrie 1895 a îndeplinit și sarcinile de preot militar la unitățile din Huedin și Cluj. Din 1895 până în 1904 a fost preot catehet, azi am spune profesor de religie, la școala maghiară de stat din Huedin, unde ne spun documentele vremii că i-a catehizat pe toți elevii români, deci și pe cei greco-catolici, părintele Iosif fiind un profesor apreciat. În 12 octombrie 1904 a rămas văduv și neavând copii a înfiat-o pe Olimpia Braica, fiica preotului din Hodiș, măritată în 1928 cu catehetul Grigoriu Biji din Turda. La Biblioteca Centrală Universitară Lucian Blaga din Cluj-Napoca se păstrează liturghierul părintelui Iosif, tipărit la Sibiu în 1856 de Andrei Șaguna. În 6 decembrie 1918, de sărbătoarea Sf. Nicolae, pe filele acestei cărți pr. Iosif a scris o rugăciune emoționantă pentru biruința armatelor române, izbăvirea satului de hoți și de nemți și pentru „scumpa Românie”. Părintelui Iosif Stănescu trecut la Domnul la optzeci de ani în 1935 i-a urmat preotul Petru Pop între 1935 și 1939, apoi Vasile Avram, Traian Lazea, Traian Mocan și un fiu al satului, Vasile Roșescu, înmormântat în spatele altarului bisericii, născut în Dumbrava la 22 octombrie 1904 din părinții Iosif și Floare Roșescu, agricultori. Acesta a studiat la Liceul „George Barițiu” și la Academia Teologică Or-

marea taină a păstrării neamului nostru în jurul bisericii vreme de sute de ani sub stăpânire străină. Biserica era adevărata cârmuire a satului, căreia oamenii se supuneau de bună voie, deoarece ei erau biserică, se confundau cu aceasta. Cârmuirea lumească era o constrângere, impusă din afară, iar stăpânirea era străină nu atât pentru că le vorbea într-o altă limbă decât cea maternă, ci mai ales pentru că nu se închina după „datina legii românești”. Călătorii străini care au trecut prin Transilvania și prin celelalte două Țări Române au sesizat această realitate. De pildă Pierre Lescapier, jurist francez, care a călătorit în vara anului 1574 prin Transilvania și Țara Românească în drum spre Constantinopol, notează că românii descind din coloniștii romani din vremea împăratului Traian, se numesc români, „parler romanechte c'est a dire romain” și „au o mare oroare față de papa și de Biserica Romei, cinstindu-l pe Dumnezeu în legea lor”².

Dragii mei, v-am adus înainte această mărturie istorică pentru că sunteți urmașii unei comunități care a ținut întotdeauna neabătut, de când avem date istorice clare, legea românească ortodoxă, românii din Ghero-Oșorheiu neacceptând greco-catolicismul din dorința obținerii unor avantaje sociale sau culturale. Iar pentru această satornicie în dreapta credință, în legea strămoșească merită laudă și cinstire! În memoria lor și a păstorilor lor suflați s-a ridicat această Sfântă Cruce! Ocupația lor principală era creșterea animalelor, cultivarea pământului și prelu-

* Prelegere susținută la finalul slujbei de sfințire a noii troițe din fața bisericii ortodoxe din Dumbrava, jud. Cluj, săvârșită de un sobor de preoți sub protopopul de Huedin, în seara Praznicului Sfintei Treime, 24 iunie 2024.

¹ Pr. Andreas Andreopoulos, *Semnul Crucii: gest, taină, istoric*, Ed. Sophia, București, 2013, p. 32-33.

² Adolf Armbruster, *Romanitatea românilor. Istoria unei idei*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, Editura Enciclopedică, București, 2012, p. 109.

todoxă din Cluj, pe care a absolvit-o în anul 1927, iar apoi a fost hirotonit pe seama parohiei Mănăsturul Român, unde a slujit între 22 septembrie 1927 și 1 octombrie 1950, fiind ctitorul actualei biserici de zid din localitate. De la Mănăstireni a fost transferat la Agârbiciu și apoi la Păniceni cu filia Dumbrava, unde a slujit între 1956 și 1966. Aceștia i-au urmat preoții Constantin Ifrim (1968-1971), Ioan Tonca (1971-1978), Gavriil Ștețu (1978-1997), Vasile Florin Perța (1998-2013), Tudor Alexandru Petrovici (2013-2015), Ștefan Tătaru (2015-2022) și Dragoș Nicolae³.

Din a doua jumătate a secolului al 18-lea de când avem statistici exacte, știm că în localitate comunitatea ortodoxă românească a fost fie la paritate demografică, fie mai mică decât cea maghiară reformată, fiind arondată comitatului Cluj și Protopopiatul Clujului de Jos, cu reședința în Cluj. În conscripția autorităților din anul 1761 la Ghero-Oșorheiu trăiau 29 de familii românești ortodoxe, păstorite de un preot ortodox, comunitatea avea o biserică și o casă parohială, precum și o sesie parohială de 5 câble de fân. În statistica episcopului Dionisie Novacovici din 1766 parohia era constituită din 166 de suflete, 80 bărbați și 86 femei. În 1805 parohia era constituită din 44 de familii, iar în 1844 de 64 de familii. La primul recensământ modern al Transilvaniei, realizat de austrieci în anul 1850, populația Dumbravei număra 549 de suflete și 138 de case, 289 bărbați și 260 femei, și anume 239 ortodocși români, 276 reformați maghiari, 20 de țigani reformați și 10 armeni romano-catolici. În șematismul mitropolitului Șaguna din 1858 parohia ortodoxă avea școală confesională în care învățau 35 de elevi sub observația învățătorului Nicolae Vereș. În 1880 comunitatea număra 269 ortodocși, 4 greco-catolici, 9 romano-catolici și 369 reformați, 263 declarându-se români, 375 maghiari, 34 țigani și un german. Ultimul recensământ maghiar din anul 1910 înregistrează o populație totală de 877 persoane, din care 364 români (42%), dar 376 ortodocși și 19 greco-catolici, ceea ce înseamnă că o parte din țigani aderaseră la Ortodoxie și o parte dintre români declaraseră că limba lor maternă e maghiara, deși erau de confesiune ortodoxă sau greco-catolică. De aici ne dăm seama și de presiunea maghiarizării exercitată asupra românilor din Ardeal de guvernele de la Budapesta între anii 1870 și 1918. La recensământul din 1930 populația a ajuns la 814 suflete, organizate în 191 de gospodării, 346 ortodocși și 446 reformați. După acest an populația a început să scadă, ușor în perioada următoarelor trei decenii, accentuat din anii 1970 încoace, astfel că la recensământul din 1992 au fost înregistrate 419 persoane, 195 români ortodocși și 223 maghiari reformați, în 2002 au fost 408 persoane, 203 ortodocși și 199 reformați, în 2011 erau 396 suflete, 203 ortodocși, 175 reformați și 8 bapțiști, iar în 2021 au fost recenzate 386 persoane, 214 ortodocși, 150 reformați, 7 bapțiști, iar 10 nu și-au declarat apartenența religioasă⁴.

În ceea ce-i privește pe eroii români din Dumbrava, avem deocamdată următoarele date istorice exacte: în revoluția de la 1848 au murit doi români de moarte silnică, iar în Primul Război Mondial au fost mobilizați 45 de români, din care doi au căzut pe front, și anume Ioan Roșu și Gheorghe Pecala, 4 revenind acasă ca invalizi și 39 deplin sănătoși, după cum aflăm dintr-o statistică realizată de preotul Iosif Stănescu în 28 ianuarie 1922. Tot în Primul Război au căzut pe front 16 maghiari reformați⁵. Rămâne o temă de casă a dumbrăvenilor identificarea eroilor căzuți în al Doilea Război Mondial. Oricum, după cum citim pe soclul noii cruci din travertin, aceasta a fost ridicată în memoria tuturor: „În memoria și spre veșnica pomenire a eroilor, preoților și credincioșilor dreptmăritori din Dumbrava, care s-au jertfit pentru libertatea și demnitatea poporului român și a Bisericii Ortodoxe”. Privind spre această troiță să rostim și noi de fiecare dată cu credință troparul dăltuit pe partea de nord a acesteia: „Crucci Tale ne închinăm, Stăpâne, și sfântă învierea Ta o laudăm și o slăvim”!

³ Date istorice preluate din Arhiva Arhiepiscopiei Clujului și din lucrarea manuscrisă a pr. Valeriu Sima, *Biserici și preoți în raionul Huedin, Poieni, 1987*.

⁴ Datele demografice extrase din recensămintele civile și din șematisme bisericești, publicate la Sibiu și Cluj-Napoca.

⁵ Arhivele Naționale, Serviciul Județean Sibiu, fond ASTRA, inv. 453, dos. 6b Județul Cluj-Cojocna (file nenumerate).

Rugăciunea lui Iisus, o dezvoltare a rugăciunii „Tatăl nostru”

Pr. Dr. Bogdan-Viorel Gabor

u puțin timp înainte de Sfintele și Mântuitoarele Sale Pătimiri, Iisus înalță o rugăciune fierbinte către Părintele și Tatăl ceresc. Această rugăciune, numită în teologie „Rugăciunea arhierască a lui Iisus”, relatată de către Sfântul Evanghelist Ioan în capitolul al 17-lea al Evangheliei sale, cuprinde o bogăție de sensuri teologice. De fiecare dată când parcurgem textul rugăciunii lui Iisus, descoperim noi înțelesuri profunde, pe care să le aplicăm în contextul urcușului duhovnicesc personal, ceea ce demonstrează că textul scripturistic este cu adevărat un izvor de înțelepciune și har, pentru faptul că își are originea în Cuvântul cel Adevărat și dumnezeiesc, Rațiunea ineputabilă a existenței.

În aceeași măsură, dacă vom pune în paralel textul rugăciunii „Tatăl nostru” sau Rugăciunea domnească, regăsită în Evanghelia după Matei, capitolul 6, versetele 9-13 sau în relatarea Evanghelistului Luca, capitolul 11, versetele 2-4, pe care o avem tot de la Hristos Cuvântul cel Întrupat și veșnic, vom observa câteva elemente comune, dar și elemente prin care se completează reciproc, iar toate acestea ne ajută să înțelegem mai bine esența legăturii și apropierii noastre de Dumnezeu.

Întâi de toate, observăm că ambele rugăciuni sunt adresate Tatălui ceresc. Înainte de a începe Rugăciunea arhierască, Iisus ridică ochii spre cer, iar în Rugăciunea domnească, Iisus ne învață să ne adresăm Tatălui Care este „în ceruri” (Mt. 6, 9), indicând astfel, spre realitatea superioară, sensibilă, nematerială, duhovnicească, nevăzută, necreată și veșnică, nu spre un loc concret, delimitat în spațiu, întrucât El este nemărginit și pretutindeni prezent. Suntem încredințați astfel, să ne adresăm unui Părinte iubitor, Care este deasupra noastră, ca autoritate supremă, Care este cauza existenței noastre, Care ne poartă de grijă, ne poate oferi totul, ne sprijină, ne călăuzește, ne vrea să fim alături de El, în calitate de fii ai Săi. Un Tată Sfânt („Părinte Sfinte” In. 17, 11) de Care să ne apropiem cu credință și prin Care să ne sfințim, spre Care să tânjim neîncetat, fără teamă, dar în același timp, un Tată față de Care să ne raportăm cu ascultare deplină și cinstire smerită. Pe acest Tată este nevoie să-L laudăm și să-L slăvim, spunând acele cuvinte prin care Însuși Fiul Său, cel născut din veci din El, le-a adresat Lui: „sfințească-se numele Tău.” (Mt. 6, 9). Iisus afirmă în Rugăciunea arhierască faptul că a sosit ceasul în care Tatăl să-L preaslăvească pe Fiul așa cum Fiul L-a preaslăvit pe Tatăl și al cărui nume L-a arătat oamenilor din lume, ca ei să creadă: „Eu Te-am preaslăvit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit. Și acum, preaslăvește-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuși, cu slava pe care am avut-o la Tine, mai înainte de a fi lumea. Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat Mie din lume. Ai Tăi erau și Mie Mi i-ai dat și cuvântul Tău l-au păzit.” Observăm din nou, în acest pasaj scripturistic, faptul că noi suntem ai Tatălui și am fost încredințați cu aceeași iubire desăvârșită Fiului, ca El, prin lucrarea, adică prin Jertfa Sa curată, acceptată de bunăvoie, să ne aducă din nou în unire cu Dumnezeu. Fiul se arată a fi împlinitor, prin lucrarea pe care a săvârșit-o în lume, a voii celei dumnezeiești a Tatălui, la fel cum spune și în rugăciunea domnească: „Vie împărăția Ta; facă-se voia Ta, precum în cer și pe pământ.”

(Mt. 6, 10). În aceeași măsură, este nevoie ca și noi să ne arătăm împlinitori ai voii lui Dumnezeu, ca imaginea împărăției cerești să se reflecte aici jos pe pământ (conform Rugăciunii domnești) sau în lume (conform Rugăciunii arhieresti). Momentul slăvirii Fiului și împreună cu El, a Tatălui, reprezintă instaurarea împărăției cerești de aici jos pe pământ și o extindere a acesteia în istoria umanității răscumpărate din moarte.

Următoarea cerere a Rugăciunii domnești este legată de nevoia omului de a se hrăni. La un moment dat, Iisus le spune Ucenicilor Săi: „Măncarea Mea este să fac voia Celui ce M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui.” (In. 4, 34), arătând că mai presus de hrana cea trupească, este necesară cea duhovnicească. Cu alte cuvinte, este necesar să ne hrănim sufletește împlinind voia lui Dumnezeu și săvârșind lucrarea cea sfântă. În aceeași ordine de idei, Iisus afirmă înaintea Părintelui Ceresc în rugăciune că „lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârșit.” (In. 17,4). A împlini voia cea sfântă și dreaptă a lui Dumnezeu constituie, deci, prioritatea noastră, adică să fie asemenea nevoii de hrană. Prin cuvintele: „Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi” (Mt. 6,11), îi cerem lui Dumnezeu nu doar cele materiale, necesare susținerii vieții pământești, ci și hrana cea dumnezeiască, vitală sufletului.

Apoi, observăm din textul rugăciunii lui Iisus, faptul că El se roagă Părintelui ceresc, în repetate rânduri, pentru păstrarea unității și desăvârșirea în unime, prezentând ca model unitatea ființială dintre Tatăl și Fiul: „Ca toți să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis.” (In 17, 21). Unitatea se demonstrează a fi un dar de sus, care trebuie păstrat și sporit în credință, iubire și viețuire curată. Așadar, este

importantă unitatea în credință, în mărturisire, în faptuire, iar acestea împreună susțin atât comuniunea între semenii, cât și a omului cu Dumnezeu. Ca să existe o astfel de stare de comuniune adevărată și unitate, este nevoie să iertăm celor care ne greșesc, ca mai departe iertarea pentru greșelile noastre să vină de la Dumnezeu, cum rostim în Rugăciunea domnească: „Și ne iartă nouă greșelele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri.” (Mt. 6, 12). Iertarea constituie primul pas spre unitate a omului cu semenii săi, dar și a omului cu Dumnezeu.

Tot pentru a scoate în evidență paralelismul dintre cele două rugăciuni, observăm grija pe care o arată Iisus, exprimată în mod repetat, pentru ca Tatăl să fie păzitor al nostru de ispita și de lucrarea celui viclean: „ca să-i păzești pe ei de cel viclean.” (In. 17, 15) La fel ne învață Iisus să cerem Tatălui, în rugăciunea domnească: „Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel rău.” (Mt. 6, 13); să ne păzească de vrăjmașul nevăzut, de cel ce dezbina, de cel ce risipește unitatea, de cel ce pierde sufletele și dorește să îl îndepărteze pe om de Dumnezeu.

Astfel, Rugăciunea „Tatăl nostru” reprezintă oarecum o sinteză a Rugăciunii arhieresti, pe care Iisus a rostit-o înainte de Jertfa Sa, dar și o prezentare succintă a modului în care să ne facem pe noi părtași unirii cu Dumnezeu, cât și cunoașterii lui Dumnezeu. De asemenea, privită dintr-o perspectivă diferită, Rugăciunea arhierască a lui Iisus este o dezvoltare și o completare a Rugăciunii domnești, accentuându-se nevoia de unitate deplină. Hristos ne transmite, prin ambele rugăciuni, care trebuie să fie conținutul rugăciunii și ce anume trebuie să avem în vedere atunci când ne rugăm, pentru ca în acest fel, rugăciunea să aducă roadă în viața noastră duhovnicească. Aceste rugăciuni prezentate ne ajută să pătrundem în adâncimea dumnezeiască a *cugetului* lui Hristos sau a *gândului* Său, despre care amintea Apostolul Pavel în I Cor. 2, 16, iar punerea în lucrare a acestor cuvinte, ne va conduce spre sfințirea și desăvârșirea vieții.

Eveniment cultural și editorial „In Honorem Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă”

Darius Echim

In facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai (UBB) din Cluj-Napoca a organizat marți, 11 iunie 2024, un eveniment cultural și editorial, intitulat „IN HONOREM Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă”, în cadrul căruia au fost lansate trei volume dedicate celui dintâi titular al Catedrei de Vechiul Testament din spațiul academic teologic ortodox clujean. Manifestarea a fost încadrată în seria de manifestări dedicate Centenarului învățământului teologic ortodox universitar clujean (1924-2024).

Evenimentul a avut loc de la ora 18:00, în aula facultății din Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a numeroși clerici, teologi, reprezentanți ai mediului academic, oameni de cultură, profesori și studenți, precum și membri ai familiei părintelui Chirilă, prieteni și colegi.

Despre personalitatea părintelui prof. univ. dr. Ioan Chirilă, cel dintâi titular al Catedrei de Vechiul Testament din spațiul academic teologic ortodox clujean, au vorbit: Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, prof. univ. dr. Horia Poenar – prorector UBB (Patrimoniu cultural, Relația cu societatea – componenta socio-culturală), care a transmis mesajul rectorului UBB – prof. univ. dr. Daniel David, și arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia – decanul instituției de învățământ teologic ortodox clujean.

În continuare a avut loc lansarea cele trei volume dedicate părintelui profesor Ioan Chirilă: „In honorem Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Volum aniversar la împlinirea vârstei de 60 de ani – mesaje de binecuvântare, evocări și studii –”, „Studii biblice în onorarea Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă” și „Cercetări Scripturale...” (In 5, 39).

Studii de exegeză și teologie vechi-testamentară dedicate părintelui profesor Ioan Chirilă”. Cele trei volume au apărut la Editura Presa Universitară Clujeană și au fost coordonate de diac. lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa și drd. Bogdan Șoptorean, ambii colaboratori apropiați și ucenici de-ai părintelui prof. Ioan Chirilă.

Acestea au fost prezentate de către pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană – titularul Catedrei de Noul Testament de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie – titularul catedrei de Teologie Morală și pr. conf. univ. dr. Adrian Podaru – titularul catedrei de Patrologie și prodecanul facultății. De asemenea, alocuțiuni au rostit și alți invitați.

La final, un cuvânt duhovnicesc a rostit și pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă, care a mulțumit ierarhilor, celor care au contribuit la apariția celor trei volume, precum și tuturor celor prezenți la manifestarea academică.

Evenimentul, transmis live de Radio Renașterea, a fost moderat de diac. lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa și se înscrie în seria de manifestări dedicate Centenarului învățământului teologic ortodox universitar clujean (1924-2024).

Scurtă biografie

Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă (n. 7 februarie 1962, Măgoaja, comuna Chiuiesti, județul Cluj) este titularul catedrei de Vechiul Testament din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca.

Domeniul său de cercetare este constituit de teologia Vechiului Testament, hermeneutică și exegeză scripturistică, literatură iudaică, iudaism, arheologie biblică și limba ebraică biblică, dialog interreligios, dialog știință – religie, etică, bioetică, etica discursului și istorie modernă.

A fost director al Seminarului Teologic Liceal Ortodox Român din Cluj-Napoca (1995-1998), cancelar (1997-2004) și decan (2004-2012) al Facultății de Teologie Ortodoxă, precum și președinte al Senatului Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (2012-2020).

A publicat 15 volume ca autor unic, a coordonat numeroase volume și a scris peste 250 de studii și articole în reviste de specialitate din țară și străinătate.

A revizuit, a reîntregit și a republicat scrieri și cursuri ale unor profesori consacrați de teologie biblică vechi-testamentară (Nicolae Neaga, Vladimir Prelipceanu etc.).

Împreună cu colaboratorii săi, acesta a publicat un ghid bibliografic al studiilor de Vechiul Testament în limba română (Vechiul Testament în scrierile bibliștilor români). A elaborat și a coordonat apariția noului manual de introducere în Studiul Vechiului Testament, asumat de Patriarhia Română în 2017, conform site-ului oficial.

A fost și este implicat în conducere sau în echipa de cercetare a numeroase proiecte de cercetare / formare de resurse umane.

† **BENEDICT BISTRIȚEANUL**

EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI

VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Iunie 2024

1 iunie

Slujește Sfânta Liturghie în Parohia „Sfântul Iustin Martirul și Filosoful” din cartierul clujean Borhanci. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Adevărul copiilor”. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

Seara, în sala mare a Palatului Culturii din Municipiul Bistrița, participă la spectacolul „Viața ca un fluture” susținut de copiii aflați în îngrijirea maicilor de la Mănăstirea Piatra Fântânele. Rostește un cuvânt de felicitare.

2 iunie

În Duminica a IV-a după Paști, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica „Sfântul Proroc Ilie” din Parohia Delureni, Protopopiatul Bistrița. Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintea la rangul de iconom pe Pr. Gavrilă Zăgrean, parohul comunității. Oferă Ordinul „Mihai-Vodă” pentru mireni domnului Dumitru Tomșa, Primarul Comunei Urmeniș și diplome de aleasă cinstire Consiliului și Comitetului parohial. Oficiază slujba de binecuvântare a capelei mortuare nou-construită cu sprijinul Primăriei și a Consiliului Local. Totodată, săvârșește sfeștania la noua casa parohială finalizată recent. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

În Parohia Budacu de Sus din Protopopiatul Bistrița, oficiază slujba de binecuvântare a noului cămin cultural din localitate și rostește un cuvânt ocazional. Oferă Ordinul „Mihai-Vodă” pentru mireni domnului Ilie Vasile Uchrenciuc, Primarul Comunei Dumitrița. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

8 iunie

În Parcul Central „Simion Bărnuțiu” din Municipiul Cluj-Napoca, participă la evenimentul sportiv-caritabil, intitulat „Crosul Inimilor Mari”, organizat de Asociația Studenților Creștin Ortodocși Români – Filiala Cluj-Napoca cu scopul de a aduna fonduri pentru a sprijini construirea Centrului de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Rostește un cuvânt de mulțumire.

La Sala Polivalentă „BT Arena” din Cluj-Napoca, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la evenimentului muzical pentru tineri „Cântările Cerului”, ediția a II-a. Rostește un cuvânt ocazional.

9 iunie

În Duminica a VI-a după Paști, săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Săndulești, Protopopiatul Turda. Binecuvintează lucrurile de renovare executate la exteriorul bisericii și oficiază slujba Sfeștaniei la casa parohială renovată capital. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintea la rangul de sachelar pe Pr. Vasile Emanuel Rusu, parohul comunității. Oferă „Crucea Transilvană” pentru mireni domnului Călin Constantin Fărgaciu, Primarul Comunei Săndulești, și diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor și donatorilor. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopopul de Turda.

10 iunie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

11 iunie

La Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Nicula slujește Sfânta Liturghie cu ocazia zilei de prăznuire a Sfântului Apostol Bartolomeu. Cu această ocazie săvârșește o slujbă de pomenire pentru vrednicul de pomenire Mitropolitul Bartolomeu Anania.

Seara, în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la evenimentul intitulat „IN HONOREM Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă”, în cadrul căruia au fost lansate trei volume dedicate celui dintâi titular al Catedrei de Vechiul Testament din spațiul academic teologic ortodox clujean. Rostește un cuvânt de felicitare.

12 iunie

Slujește Sfânta Liturghie și rostește predica pe un altar special amenajat în curtea Așezământului pentru copii „Sfântul Cuvios Onufrie cel Mare” din localitatea Florești, Protopopiatul Cluj II, cu ocazia hramului. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, hirotonește diacon pe teologul Liviu Claudiu Agrijan, viitor preot pe seama Parohiei Bucea din Protopopiatul Huedin. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

Face o vizită la Mănăstirea Piatra Fântânele din Protopopiatul Bistrița.

13 iunie

De Înălțarea Domnului săvârșește Sfânta Liturghie la monumentul eroilor de pe Vârful Gru, Munții Călimani. În continuare oficiază slujba parastasului pentru eroii neamului. Rostește un cuvânt de învățătură.

14 iunie

În curtea clădirii ciclului gimnazial al Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” participă la festivitatea de absolvire a claselor a VIII-a, promoția 2024. Rostește un cuvânt ocazional.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, examinează studenții din anul III la cursul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Program de audiențe la birou.
Face o vizită la Mănăstirea „Buna Vestire” Cormaia din Protopopiatul Năsăud.

15 iunie

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Arșița, Protopopiatul Năsăud. Oficiază slujba de binecuvântare a capelei mortuare nou-construită cu sprijinul Primăriei și a Consiliului Local Măgura Ilvei. Oferă Ordinul „Sfântul Pahomie de la Gledin” domnului Valer Avram, Primarul Comunei Măgura Ilvei, și diplome de aleasă cinstire. Este însoțit de PC Pr. Ovidiu Sermeșan, Protopopul Năsăudului.

Vizitează tabăra de tineri din Parohia Posmuș, Protopopiatul Bistrița, reuniți la Castelul Teleki din vecinătatea localității. Rostește un cuvânt de învățătură.

16 iunie

În Duminica a VII-a după Paști săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de folos duhovnicesc în Biserica „Sfântul Arhidiacon Ștefan” din Comuna Maieru, Protopopiatul Năsăud. Slujește Sfeștania la casa parohială renovată capital. Oferă „Gramata Mitropolitană” însoțită de Sfânta Scriptură-cartea de căpătâi a creștinului familiei Vasile și Viorica Berende și diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor din parohie. Este însoțit de PC Pr. Ovidiu Sermeșan, Protopopul Năsăudului.

În Biserica de la Coroana cu hramul „Intrarea Maicii Domnului în Biserică” din Municipiul Bistrița oficiază Sfânta Taină a Cununiei pentru mirii Teodora și Daniel Pop. Rostește un cuvânt de învățătură.

17 iunie

Program de birou.

18 iunie

Face o vizită la Centrul social-educativ „Grigore Plețos” din Bistrița. Asistă la prezentarea câtorva cântece religioase de copiii școlii și de copiii aflați în grija Mănăstirii Piatra Fântânele și rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PC Pr. Inspector Tudor Mudure și de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

19 iunie

Program de audiențe la birou.

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrie „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, Directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Necarie” din Cluj-Napoca.

20 iunie

În curtea clădirii ciclului gimnazial al Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” participă la festivitatea de absolvire a claselor V-VII. Rostește un cuvânt ocazional.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, examinează studenții din anul III la cursul de „Spiritalitate Ortodoxă (I)”.

21 iunie

În curtea clădirii ciclului liceal al Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” participă la festivitatea de absolvire a claselor IX-XI. Rostește un cuvânt ocazional.

Program de audiențe la birou.

22 iunie

Slujește Sfânta Liturghie în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Elciu, Protopopiatul Dej și binecuvintează noul altar de vară construit în curtea bisericii. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintea la rangul de iconom pe Pr. Nicolae Gavril Târziu, parohul comunității, și oferă diplome de aleasă cinstire. Oficiază slujba Sfeștaniei la casa parohială.

În Parohia Sângeorzu-Nou din Protopopiatul Beclean oficiază slujba de binecuvântare a Capelei Mortuare nou-construită cu sprijinul Primăriei și a Consiliului Local Lechința. Oferă „Gramata Mitropolitană” însoțită de Sfânta Scriptură-cartea de căpătâi a creștinului Pr. Paroh Dănuț Sereșan și diplome de aleasă cinstire celor care s-au ostenit cu edificarea Capelei Mortuare. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

23 iunie

În Duminica Rusaliilor săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Parohia „Pogorârea

PS Episcopul-vicar Benedict Bistrițeanul a rostit un cuvânt de mulțumire la evenimentul sportiv-caritabil intitulat „Crosul Inimilor Mari”, în Parcul Central „Simeon Bărnuțiu” din municipiul Cluj-Napoca, 8 iunie 2024.

Sfântului Duh” din cartierul clujean Zorilor. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei hirotonește diacon pe teologul Vlăduț Ilea, viitor preot în Parohia Gârbou Dejului, Protopopiatul Dej. Oficiază slujba de sfințire a apei însoțită de rugăciuni pentru țarină și holde.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, slujește Vecernia „plecării genunchilor”, slujbă specifică zilei de Rusalii, și participă la procesiunea anuală pe străzile din centrul Municipiului Cluj-Napoca.

24 iunie

A doua zi de Rusalii slujește Sfânta Liturghie și predică la Mănăstirea „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” din localitatea Someșul Cald, Protopopiatul Huedin, cu ocazia hramului. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, săvârșește slujba rasoforiei pentru trei surori din obștea monahală: Parascheva, Filoftea și Anastasia. Este însoțit de PC Pr. Dan Lupușan, Protopopul Huedinului.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Gherasim Albu, la capela mortuară din localitatea Mușca, Protopopiatul Câmpeni. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, Protopopiatul Bistrița.

25 iunie

Slujește Sfânta Liturghie și rostește predica pe altarul de vară din apropierea Bisericii „Pogorârea Sfântului Duh” a Filiei Iliuța Bozghii, aparținătoare Parohiei Ciosa, Protopopiatul Bistrița.

26 iunie

Program de audiențe la birou.

27 iunie

Participă la ceremonia prilejuită de împlinirea a 35 de ani de funcționare a Regimentului 50 Rachete Antiaeriene „Andrei Mureșianu” din Florești, Cluj. Oficiază slujba de binecuvântare a plăcii comemorative, a unei săli de tradiții și slujește Te Deum-ul cu ocazia acestei aniversări. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

La Biblioteca Academiei Române Filiala Cluj-Napoca participă la prezentarea și lansarea revistei „Familia română” dedicată academicienilor Gheza Vida și Marius Porumb. Rostește un cuvânt de apreciere.

Îi vizitează pe membrii Asociației Tinerilor Creștin Ortodocși Români din Cluj-Napoca.

28 iunie

Liturghisește și rostește un cuvânt de învățătură pe un altar special amenajat la Penitenciarul Bistrița cu ocazia prăznirii în avans a Sfinților Apostoli Petru și Pavel, ocrotitorii sistemului penitenciar din România.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la Opera Națională Română din Cluj-Napoca, vizionează spectacolul „Tosca” de Giacomo Puccini.

29 iunie

Slujește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăstur, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

Seara, la Mănăstirea Acoperământul Maicii

Domnului din Florești, Protopopiatul Cluj II, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul pruncei Ana Pop. Rostește un cuvânt de mângâiere.

30 iunie

În Duminica Tuturor Sfinților săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Năsal din Protopopiatul Gherla. Binecuvintează noua biserică de zid pentru a putea fi săvârșite slujbe în interiorul ei și altarul de vară construit în curtea lăcașului de cult. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei înaintea la rangul de iconom stavrofor pe Pr. Grigore Bolbos, parohul comunității bisericești. Oferă Ordinul „Sfinții Martiri Năsăudeni” domnului Romulus Mârza, Primarul Comunei Țaga, și domnului inginer Lazăr Elek; Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” doamnei preotese Carmen Vicuța Bolbos; „Gramata Mitropolitană” însoțită de Sfânta Scriptură-cartea de căpătâi a creștinului doamnei Cecilia Mârza și diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor din parohie. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

La Mănăstirea „Sfântul Paisie Aghioritul” din Beclean oficiază Sfânta Taină a Cununiei pentru mirii Gicu și Nicoleta Molnar. Rostește un cuvânt de învățătură.

A consenmat Arhid. Sergiu Iustin Pop, secretar de cabinet

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Iunie 2024

1 Iunie (Sfântul Iustin Martirul și Filosoful)

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Satu Mare, împreună cu Preasfințitul Părinte Timotei Sătmăreanul, Arhiereu Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Cu prilejul comemorării a 200 ani de la nașterea Eroului Național Avram Iancu și a 100 ani de la întemeierea satelor de moți în județul Satu Mare, la bustul Crăișorului Munților din centrul municipiului Satu Mare, împreună cu PS Părinte Timotei Sătmăreanul, oficiază slujba Parastasului și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala mare a Casei de Cultură a Sindicatelor din Satu Mare, asistă la Simpozionul Științific „Avram Iancu. Moți – făuritori de neam și țară”.

La sediul Episcopiei Ortodoxe Române a Maramureșului și Sătmărului din Baia-Mare, cu prilejul zilei onomastice, îl felicită pe Preasfințitul Părinte Iustin.

În biserica monument istoric din Rozavlea, județul Maramureș, oficiază o slujbă funebă la căpătâiul adormitului întru Domnul, Grigore Hodea, fratele Preasfințitului Părinte Iustin al Maramureșului și Sătmărului. Rostește un cuvânt de mângâiere.

2 iunie

Oficiază slujba de sfințire a noii biserici din Smida, filie a parohiei Poiana Horii, protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt de felicitare.

Oficiază slujba de sfințire a noului Altar de Vară din curtea bisericii din Smida și slujește Sfânta Liturghie. Rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh Păunel Ioan Petran distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici, iar „Crucea Transilvană” pentru mireni o acordă domnului Viorel Mătiș, primarul comunei Beliș. Domnului Emil Petrean Goia îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, iar domnului Tiberiu Ilea îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudeni”. Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Marian Trif, iar Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni îl conferă domnului Petru Popa.

Oficiază slujba de sfințire a noii Troițe ridicată în curtea bisericii din Smida. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Rostește un cuvânt de învățătură. Hiroteseste într-un sachelar pe părintele paroh Cosmin-Adrian Bucșa. Domnului Gelu Vasile Topan, primarul comunei Gilău, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni. Domnului Vasile Salanță și domnului Claudiu Daniel Salanță, arhitectul șef al județului Cluj, le conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudeni”, iar domnului Gheorghe Semerean, îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

3 iunie

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu prilejul sărbătorii Sfinților Împărați Constantin și Elena, pe stil vechi, slujește în

parohia Remeți, județul Maramureș, aparținătoare Vicariatului Ortodox Ucrainean de la Sighetu Marmăției. Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la biserică parohială și rostește un cuvânt de felicitare. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, conferă Ordinul „Sfântul Ioan Gură de Aur” pentru clerici părintelui paroh Marius Vladimir Clem. Ordinul „Sanctus Stephanus Magnum” îl conferă domnului primar Ivan Claudiu Brinzanic, domnului viceprimar Adalbert Roman, domnului consilier local Vasile Pasenciuc și domnului consilier local și fost primar Petru Șofineți. Acordă „Diploma omagială 2024” a Anului omagial al pastorației bolnavilor unor ctitori și binefăcători, iar „Distincția de vrednicie cu chipul Maicii Domnului” o acordă Consiliului și Comitetului Parohial.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Remeți. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la casa parohială din Remeți. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PC Pr. Ioan Buftea, protopopul Dejului.

4 iunie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul inginer Ionuț Bujeniță de la Centrul Eparhial.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, cu prilejul oficierei dumnezeieștii liturghii și a sfințirii bisericii filiei Smida a parohia Poiana Horii, Protopopiatul Huedin, 2 iunie, 2024.

5 iunie

Participă la momentul festiv al inaugurării noului Terminal de plecare al Aeroportului Internațional „Avram Iancu” din Cluj-Napoca. Este însoțit de PC Pr. Dănuț Goga, de la Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

6 iunie

În curtea Centrului Eparhial, participă la festivitatea de absolvire a Promoției 2024 de la Colegiul Național „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În capela mortuară din Suceagu, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Petru Hațiegan), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Andrei Budaș. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La sediul postului de radio „Renașterea” din incinta Centrului Eparhial, participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 25 ani de la înființare. Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a amplexelor lucrări de reabilitare. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Traian Trica, unul dintre cei mai vechi colaboratori.

7 iunie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul de obți-

nere a Capacității Preoțești.

La Facultatea de Teologie, examinează, la disciplina Spiritualitatea Ortodoxă, cea de-a doua serie a studenților din anul IV.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură.

8 iunie

La Facultatea de Teologie, examinează, la disciplina Spiritualitate Ortodoxă, masteranzii din cadrul instituției de învățământ.

La sediul protopopiatului Dej, îi binecuvintează pe participanții la cursurile de cântăreți bisericești amatori (coordonator: Pr. Alexandru Cătălin Feier). Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița (parohi: Pr. Ioan Pintea și Pr. Ștefan Borodi), oficiază Taina Sfintei Cununii pentru tinerii Paul Gabriel și Mădălina Cerasela Borodi. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Sala Polivalentă „BT Arena” din Cluj-Napoca, asistă la cea de-a doua ediție a ineditului Concert de pricesne „Cântările Cerului”, organizat de Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, în colaborare cu Asociația „Oastea Domnului”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural.

9 iunie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, slujește Vecernia și rostește o cateheză în Catedrala Mitropolitană.

10 iunie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Turda Oprișani IV, Cornești (protopopiatul Turda), Gârboul Dejului (protopopiatul Dej), Bucea (protopopiatul Huedin) și Jimbor (protopopiatul Beclean).

În capela din Cimitirul Central din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul Lia Drăgănescu Munteanu, fiica vrednicului de pomenire Preot martir Liviu Galaction Munteanu, propus pentru canonizare în anul 2025. Rostește un cuvânt de mângâiere.

11 iunie (Sfinții Apostoli Bartolomeu și Barnaba)

Cu prilejul hramului de vară, în Biserica „Înălțarea Sfintei Cruci” de pe strada Plopilor din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Gavriil Vârva și Pr. Cristian Timar), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe tânărul Mihai Țuclea. Oficiază slujba Parastasului pentru Bartolomeu Mitropolitul, Vasile Episcopul, Iulian preotul și Lucreția preoteasa Benche, ctitori ai locașului de rugăciune. Rostește un cuvânt evocator.

În capela mortuară din Cimitirul eparhial „Sfântul Lazăr” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca (slujitor: Pr. Florin Mărginean), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul jurnalistul Victor Eugen Mihai Lungu. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la evenimentul cultural și editorial intitulat „In honorem Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă”, în cadrul căruia au fost lansate cele trei volume aniversare „In honorem Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Volum aniversar la împlinirea vârstei de 60 de ani – mesaje de binecuvântare”, „Studii biblice in honorem Pr. prof. univ. dr. Ioan Chirilă” și „Cercetați Scripturile...” (In. 5,39). Studii de exegeză și teologie vechi-testamentară dedicate părintelui profesor Ioan Chirilă”, coordonate de diac. Lect. univ. dr. Stelian Pașca-Tușa și drd. Bogdan Șopterean. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

12 iunie

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la momentul festiv al lansării volumului de poezii „Micul Botezător – Finul lui Dumnezeu” al preotului Dumitru Ichim din Canada, manifestare organizată de împlinirea a 80 de ani ai părintelui oaspete, căruia îi conferă, în semn de prețuire pentru misiunea făcută cu românii din diaspora, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

13 iunie (Înălțarea Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Muntele Rece, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Cornești, protopopiatul Turda, pe diaconul Mihai Țuclea.

Cu prilejul Zilei comemorării eroilor neamului, în cimitirul din proximitatea mănăstirii de la Muntele Rece, oficiază slujba Parastasului pentru eroi, rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

14 iunie

În sesiunea de restanțe, la Facultatea de Teologie, examinează, la disciplina Spiritualitate Ortodoxă, pe studenții din anul IV și pe cei de la studiile de master.

În Biserica „Sfânta Treime” de pe strada Bisericii Ortodoxe din Cluj-Napoca (parohi: Pr. Cons. Cristian Baciș și Pr. Florin Cătălin Ghiț), participă la momentul prezentării Proiectului de reamenajare și restructurare a complexului parohial. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Teofil de Iberia, Arhiereu vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei.

În sala de festivități a Hotelului „Victoria” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a Promoției 2021 – 2024 de la Școala Postliceală Sanitară „Christiana”. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Liciniu Câmpian, consilierul misionar-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În capela Centrului de Îngrijiri Palliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (director: Pr. Bogdan Chiorean), participă la festivitatea de absolvire a Promoției 2021 – 2024 de la Școala Postliceală de Asistență Medicală „Sfântul Ierarh Nectarie”. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

15 iunie

Oficiază slujba de binecuvântare a ampleror lucrări realizate la exteriorul bisericii din Diviciorii Mari, protopopiatul Gherla. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Diviciorii Mari, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Ioan Marius Mărcan. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Claudiu Augustin Prunduș. Acordă domnului Ioan Fărtan, primarul comunei Sânmărtin, „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”. Domnului Mihai Pușcaș îi acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mirenii.

Oficiază slujba de sfințire a celor două noi Troițe amplasate la intrare în curtea bisericii din Diviciorii Mari și a Troiței de piatră înălțată în cimitirul satului, pe locul unde a fost amplasată vechea biserică. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica parohiei Câmpia Turzii III (parohi: Pr. Alin Mazăre și Pr. Cătălin Bucevschi), oficiază o slujbă funebră la căpătâiului adormitului întru Domnul, preot Vasile Rus, fost paroh. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

16 iunie

Oficiază slujba de binecuvântare a ampleror lucrări realizate la biserica din Josenii Bârgăului, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Josenii Bârgăului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Jimbor, protopopiatul Beclean, pe diaconul Ioan Marius Mărcan. Conferă părintelui paroh Ion Nechita, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Domnului primar Nicolae Vrîncean îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudenii”. Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnilor Grigore Andreica și Toader Budecan, iar domnului Cristian Florian îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mirenii.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

17 - 22 iunie

Efectuează o vizită în Slovacia și Polonia. Vizitează obiective religioase și turistice. Marți, 18 iunie, vizitează bisericile din Zakopane (Polonia). Miercuri, 19 iunie, vizitează bisericile din Novemestovo (Slovacia). Joi, 20 iunie, vizitează bisericile și Castelul Wawel din Cracovia (Polonia). Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului și de PCuv. Protos. Iosif Modovan de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

23 iunie (Pogorârea Duhului Sfânt)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Bucea, protopopiatul Huedin, pe diaconul Liviu Claudiu Agrijan.

Pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, la ceas de seară, împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Vecernia Plecării Genunchilor și rostește un cuvânt de învățătură.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, la tradiționala Procesiune de Rusalii din municipiul Cluj-Napoca, 23 iunie, 2024.

Conduce, pe străzile din centrul municipiului Cluj-Napoca, tradiționala Procesiune de Rusalii. La final, pe scena din fața catedralei rostește o rugăciune de binecuvântare a roadelor pământului și un cuvânt duhovnicesc.

24 iunie (Sfânta Treime. Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului, împreună cu Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, oficiază slujba de târnosire a noii biserici a Mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” de la Bobota, județul Sălaj.

Pe altarul de vară al Mănăstirii Bobota, împreună Episcopul Petroniu al Sălajului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui stareț, Arhim. Mina Pletosu, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de domnul Vasile Bob, fost coleg de liceu și facultate.

25 iunie

În localitatea Spermezeu, protopopiatul Beclean, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

În cimitirul parohiei Spermezeu (paroh: Pr. Simion Buta), împreună cu Preasfințitul Părinte Macarie, oficiază slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru bisericuța cu hramul „Sfinții Strămoși” și cea de sfințire a celor două noi Troițe din piață. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica din Ciceu Poieni, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Eliza Maria, fiica părintelui paroh Cassian Jula. Rostește un cuvânt de învățătură.

26 iunie

Cu prilejul Zilei Drapelului Național, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază slujba de sfințire a Tricolorului și rostește un cuvânt duhovnicesc, iar în piața din fața catedralei, binecuvintează momentul înălțării pe catarg a Drapelului Tricolor și rostește o rugăciune de binecuvântare. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Pogorării Duhului Sfânt și rostește un cuvânt de învățătură.

27 iunie

În Capela „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din incinta Penitenciarului din Gherla, anticipând sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, patronii sistemului penitenciar din România, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom pe părintele slujitor Efrim Truța.

În biserica din Urișor, protopopiatul Dej (paroh: Pr. Călin Pop), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul preot Felician Șerban, fost paroh în localitatea Recea Cristur, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În sala de conferințe „Moldoveanu” din incinta Sălii Polivalente „BT Arena”, participă la sesiunea inaugurală a celui de-al 43-lea Congres Național de Gastroenterologie, Hepatologie și Endoscopie digestivă”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. George Puian, slujitor la capela Clinicii „Chirurgie III” din Cluj-Napoca.

Face o vizită la spitalul Pediatrie I (preot de slujire caritativă: Pr. Ovidiu Gavrea).

28 iunie

Participă la momentul festiv al inaugurării Grădinii Academiei Române, filiala Cluj. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc. Asistă la programul cultural organizat cu acest prilej. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În cadrul Festivalului Internațional „Opera Aperta 2024”, desfășurat în Piața Unirii din Cluj-Napoca, asistă la punerea în scenă a spectacolului „Tosca” de Giacomo Puccini. Este însoțit de domnul Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

29 iunie (Sfinții Apostoli Petru și Pavel)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii din Țara Nășăudului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Gârboul Dejului, protopopiatul Dej, pe diaconul Vlăduț Ilea.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

30 iunie

Pe altarul de vară din curtea bisericii din Strâmbu, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba de binecuvântare a noii case parohiale și a noului Monument al Eroilor din Strâmbu. Rostește un cuvânt de felicitare. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Nicolae Dragoș Scrob. Părintelui Ioan Georgiu din Hunedoara, fiu al satului, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Domnului Costan Bota îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Nășăudenii”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe PC Pr. Liviu-Claudiu Agrijan, de la parohia Bucea, protopopiatul Huedin și pe PC Pr. Mihai Țuclea de la parohia Cornești, protopopiatul Turda.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Reflecții despre elite

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

In filosofia materialist-dialectică, așa cum știm, masa ca noțiune era opusă atât persoanei, redusă la stadiul de individ, cât și acelei categorii, îndeosebi profesionale, denumită *elită*. Aceasta pentru a nu mai pomeni de ceea ce sunt înclinat să numesc „*elite apriorice*”: aristocratul (în românește: „*os de domn*”), respectiv preotul, așezat într-o categorie socială aparte nu prin calitățile sau meritele proprii, ci întrucât este investit cu *har* divin (a nu se confunda cu *darul* unui poet, pictor sau muzician), însușire numită în limbajul teologic și *harismă*.

Pentru stânga totalitară, masele făureau istoria; mase cel mai adesea anonime. Însă și în lumea totalitară exista o categorie privilegiată, implicit elitară, purtând hramul rusesc de „*nomenclatură*”, neîntrebuințat public, echivalată cu expresia ambiguă „*tovarășii din Conducere*” sau desemnată, cu o celebră alăturare de cuvinte, „*noua clasă*” de liderul comunist iugoslav renegat Milovan Djilas, autorul celebrei cărți *Conversații cu Stalin*.

Dacă deschidem „*Dicționarul limbii române moderne*” din anul 1957, tipărit de Academia Republicii Populare Române, putem citi în dreptul cuvântului *elită*: „(în societatea cu clase antagoniste) *Parte a societății ai cărei membri, având o poziție avantajoasă, se consideră superiori maselor*”. Deși lingviștii care au alcătuit acest dicționar coordonat de profesorul Dimitrie Macrea erau specialiști de primă mână, în rândurile citate se simte amestecul ideologic, pentru că 30 de ani mai târziu, „*Dicționarul de neologisme*” editat tot de Academie RPR, menționează: *elita este definită „ceea ce este mai bun, mai demn de a fi ales...”*. Dacă un rând mai jos n-ar fi apărut referirea la clasele antagoniste, ar fi fost impecabil, adică filologie necontaminată de ideologia totalitară.

Potrivit lui Mircea Eliade, religia este un dat ontologic al conștiinței umane, și nu un stadiu al acestei conștiințe. Este același lucru pe care îl putem spune despre elite. Îmi vine în minte o afirmație a lui Nae Ionescu dintr-un articol în care susținea că un croitor care lucrează cu drag, cu plăcere un veston sau un costum este mult mai artist decât plasticianul care pictează un tablou cu gândul la onorariu.

Nu trebuie uitat că elitele erau un lucru obișnuit până și în lumea rurală în vremurile normale: un om gospodar de la țară era numit *fruntaș*. Am ales acest exemplu pentru a arăta că noțiunea de fruntaș a pătruns și în politică. O regăsim în epoca interbelică, și chiar mai înainte, legat de oamenii reprezentativi dintr-un partid: fruntași liberali, fruntași țărăniști... Astăzi găsim elite și în sport. Așa cum un fruntaș se bucură de aprecierea, de admirația celor din jur, și publicul se bucură de izbânzile, implicit de premiile sportivilor. O categorie mult mai elevată se entuziasmează de faptul că Brâncuși este socotit de critici cel mai modern sculptor, reprezentativ pentru secolul trecut. Or, a renunța la ideea de elită, care nu este restrictivă, așa cum este aristocrația, înseamnă a-i priva pe oameni de

un sentiment de satisfacție legat de un pisc valoric mai mult sau mai puțin înalt.

O să dau în cele ce urmează un exemplu care poate părea paradoxal, întrucât provine din anul 1949, când comuniștii veniseră recent la putere. Noi am avut un mare artist al naiului, pe nume Fănică Luca, un om născut într-o familie săracă, la Ploiești, care nu putea să aibă mai mult de șapte clase primare; el însuși povestește într-un text autobiografic de greutățile îndurate în copilărie. Totuși, acest om a ajuns un mare artist. În anul 1937, el a cântat cu orchestra în restaurantul românesc amenajat cu prilejul mării expoziții internaționale deschise la Paris. Doi ani mai târziu, în 1939, Fănică Luca a cântat și în restaurantul expoziției de la New York și a ajuns chiar să fie apreciat de Eleanor Roosevelt, soția președintelui Statelor Unite. Ulterior a mai cântat la Londra. În anul 1949 s-a pus problema să predea naiul la o școală de muzică, dar cum să angajezi profesor o

persoană care nu avea decât patru, maximum șapte clase?!... Situația lui a ajuns până la Gheorghiu-Dej, care a curmat dilema: „*Scrieți: se numește în postul ... Fănică Luca*”. Dacă s-ar fi respectat canoanele legilor instituționale de atunci, acesta n-ar fi putut să predea, iar Gheorghe Zamfir, mare artist al naiului la rândul său, nu s-ar fi putut pregăti cu omul pe care îl consideră maestrul său absolut. Așadar, chiar și într-un regim totalitar, iată că elita sfârâmă zidurile și opreliștile.

Aproape o jumătate de veac mai târziu, un mare actor român, unul din cei doi protagoniști ai filmului *Reconstituirea* – l-am numit pe Vladimir Găitan –, a fost propus pentru postul de rector al UNATC. Mi-l amintesc într-un interviu de televiziune, cât se poate de mâhnit, întrucât nu a putut ocupa postul de rector deoarece nu avea... docto-

rat. Din cauza unei prevederi a sistemului așa-zis „*de la Bologna*”, Vladimir Găitan a trebuit să se resemneze și nu este exclus ca acest refuz brutal să-i fi scurtat zilele, întrucât a plecat spre Domnul un an sau doi mai târziu.

Am dat două exemple din două dicționare românești legat de elită. Dacă am fi deschis de la „*Le Petit Robert*” până la celebra enciclopedie italiană „*Treccani*”, am fi găsit definiții cât se poate de corecte ale elitei. În prezent însă, în Occident oamenii se feresc să invoce rolul elitelor în istorie și aproape că se dezic de acestea pentru a nu-i contraria și nemulțumi pe „*defavorizați*”, „*dezmoșteniți*”, sub presiunea unei democrații prost înțelese uitându-se că toate marile națiuni europene s-au înălțat în secolul XX datorită elitelor, fie ele academice, tehnice, literare, plastice...

Așa cum spuneam, reprezentanții elitelor (nu ai elitismului) aduc bucurie atât unor cercuri de inițiați, restrânse numeric, cât și milioanele care se bucură de pe urma succeselor sportului național. Există însă și oameni mai nedotați, cărora elitele le trezesc invidie, astfel încât un tenor de provincie începe să găsească nod în papură marelui bariton Nicolae Herlea sau chiar lui Luciano Pavarotti. Aici apare ulcerarea neputinței, în care deslușesc și o cauză nemărturisită a contestării elitelor care sunt netrecătoare, chiar dacă ele se estompează la un moment dat.

În ultimele decenii ale secolului al XIX-lea înflorea literatura română. Este ceea ce se numește *Perioada marilor clasici*. Ulterior situația s-a schimbat simțitor. Până în primele două decenii ale secolului trecut avem o singură capodoperă – una indiscutabilă –, volumul *Plumb* al lui George Bacovia, apărut în anul 1916. Cu toate că a trăit până în 1912, I. L. Caragiale a scris foarte puțin în ultima parte a vieții, iar nivelul literaturii noastre nu este deloc fericit. Pare că literatura română a intrat în hibernare sau în agonie. Asta numai aparent, întrucât după sfârșitul Primului Război Mondial apar un dramaturg de forță lui Mihail Sorbul, un strălucit romancier nespuns de modern – Camil Petrescu, pentru a nu mai vorbi de cei trei mari poeți interbelici alăturați lui Bacovia – Tudor Arghezi, Ion Barbu și Lucian Blaga. Este o ecloziune, cum ar spune francezii, un moment iradiant. Or, elitele – care sunt de fapt valori supreme – cunosc și legea lui Giambattista Vico, *corsi e ricorsi* (*suișuri și coborâșuri*). De asemenea putem invoca afirmația filosofului Nikolai Berdiaev că trecutul se întoarce întotdeauna, dar nu sub aceeași formă. Îmi amintesc de un prieten scriitor care mi-a exemplificat afirmația lui Berdiaev în felul următor: la București, în Pasajul „*Imobiliara*”, au apărut în anii '30 niște automate americane care livrau sandvișuri, pahare cu bere, țigări. Exact în același loc, atârinate de pereții din pasaj, în anii '60, de reală destindere, au apărut niște automate italiene care de data asta dădeau cafea espresso, dulciuri și bere. Așa și cu elitele, ele nu pot dispărea, oricât de rebarbativ ar fi percepute de oamenii care rămân la nivelul lor obișnuit, confirmând aforismul lui Balzac potrivit căruia mediocrii crapă de durere că pe ei nu-i înjură nimeni și rămân pururea neluați în seamă.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu,
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. Stelian Tofană,
Eugen Adrian Truța.

Chipuri de privit: Părintele Constantin Galeriu

Romina Sopoian

Pentru cei care nu au avut șansa să-l cunoască sau să-l vadă când încă era în viață, Părintele Constantin Galeriu se descoperă în prezentul zilelor noastre ca preotul care a fost alături de români în clipele zguduitoare ale Revoluției din 1989 și în locurile pline de sângele jertfelnic al tinerilor uciși atunci. Îl putem găsi în fotografii alb-negru care redau măcar puțin din durerea acelor zile. Cu crucea în mână și epitrahilul la gât, Părintele Constantin Galeriu apare în Piața Universității, în fruntea oamenilor de care nu a putut să stea departe în acele momente de încercare, pe care el însuși le trăise în perioada sa de detenție în lagărul de la Valea Neagră. Privirea lui spune cât o mie de cuvinte, ilustrând un om de o verticalitate și de o implicare impresionantă.

În schimb, pentru cei care au avut bucuria de a-l cunoaște personal și mai îndeaproape, Părintele Galeriu a rămas în memoria lor ca un liman de scăpare și ca un mare predicator în atmosfera apăsătoare a Bucureștiului de sfârșit de secol și de mileniu, fiind supranumit „Predicatorul de foc”. Vocea sa măiestruoasă reușea să pătrundă într-un fel sau în altul în inimile tuturor: ale bătrânilor împovărați de ani și de boli, ale tinerilor căutători de sens într-o lume absurdă, ale săracilor de care cu greu se mai milostivea cineva. Până și țișanii din mahalaua bucureșteană erau atrași de predicile părintelui, sperând ca acestea să îi ferească de blesteme.

Maleabilitatea dobândită a Părintelui Galeriu l-a ajutat să fie, în funcție de nevoile celorlalți, când eruditul profesor universitar, când preotul plin de har, când bătrânelul ce se descălța de pantofi pentru a milui vreun sărman. Ascundea cu grijă astfel de gesturi, ca să nu știe nimeni în afară de Dumnezeu, și spunea adesea: „Jertfa e neplăcută numai din pricina căderii noastre, altminteri jertfa e dăruire, nu renunțare!” (Silvan Theodorescu, *Părintele Galeriu – Predicatorul de foc: docu-drame și mituri esențiale însoțite de consemnări din presă*, p. 7).

Copilăria – între poveștile fantastice și tâlcuirile călugărilor nemțene

Născut la 21 noiembrie 1918, în satul Răzeși, comuna Răcățău, județul Bacău, Părintele Constantin Galeriu a ajuns la înalte măsuri duhovnicești datorită întâmplărilor și întâlnirilor pe care pronia lui Dumnezeu le-a îngăduit în viața sa. Nici întâmplările și nici întâlnirile nu au fost puține sau ușoare, dar Părintele Galeriu a încercat mereu să le dea un sens creștinesc, să le transforme în trepte de înălțare spre Dumnezeu. Până și copilăria i-a fost presărată cu întâlniri de neuitat cu călugări-pelerini de la mănăstirile nemțene, ce poposeau uneori în casa lor, spunându-le întâmplări pline de minuni și de tâlc din viața sihaștrilor de odinioară. La bătrânețe, părintele povestea cum mama le spunea povești în nopțile de iarnă și cum „am prins și eu ceva îndemănare și tâlc de la mama” (*Ibidem*, p. 36). Cele două lumi de povești și de minuni au lucrat tainic în mintea sa de copil, rodind mai târziu în isusința de a dezvălui adevăruri ascunse printr-un limbaj care îi uimea atât pe oamenii simpli, cât și pe cărturari. Crescând în credință și în tradiția neamului și a strămoșilor săi răzeși, a devenit un om simplu, neprefăcut și smerit, înzestrat cu o înțelepciune adâncă, capabilă să-i dea seama de lucrurile mari ale lumii.

Constantin L-a cunoscut pe Dumnezeu în anii copilăriei, când primele rugăciuni i-au fost inspirate de Cel pe Care Îl numea „Domnul răzeșilor”, „drag și bun” (*Ibidem*), care venea să colinde cu Moș Crăciun prin satele moldovenești. Prin urmare, când a sosit vremea să fie dat la școală în ciclul gimnazial, a vrut să meargă la Seminarul Teologic. Alegerea i-a surprins pe cei din jur, dar nu și pe el, în inima sa aprinzându-se de ceva vreme o iubire intensă pentru Mântuitorul.

Un tânăr de o inteligență aparte

În primii ani de seminar, tânărul teolog s-a adâncit tot mai mult în studiu datorită unui interes constant legat de orice aspect

al cunoașterii umane. Fiind de o inteligență aparte, a răscolit mult în afara granițelor teologiei, punând mereu întrebări și căutând răspunsuri. Pentru el, științele erau deschideri spre infinitul tainelor dumnezeiești. Părintele povestea că, în vremurile acelea, la Seminarul din Roman, nu se predau numai materii teologice, ci și astronomie, agronomie, logică sau psihologie: „Era o veche tradiție la sat ca preotul să știe de toate, să măsoare și pământul și să-i vorbească omului și de ciclul cerului” (*Ibidem*, p. 37). Pentru Părintele Constantin, cunoașterea nu era mărginită de gândire și nu se oprea la un șir de raționamente reci, ci însemna mai degrabă o vedere interioară, prin care să poată fi privit întregul Univers. Deși a fost mereu bursier și studiile i-au ocupat o mare parte din timp, grija sa principală continua să fie căutarea lui Dumnezeu.

La Facultatea de Teologie din București a avut parte de câteva întâlniri providențiale. A studiat cu Mitropolitul martir Irineu Mihălcescu, care a fost înlăturat din scaun și apoi ucis de comuniști, cu Theodor M. Popescu – închis și apoi ucis de același regim – și cu Nichifor Crainic, de asemenea deținut politic, care i-a fost coordonator de licență. Teolog și poet, membru al Academiei Române, Nichifor Crainic a fost totodată pentru tânărul Constantin și profesorul prin excelență, care l-a impresionat prin felul său de a predica, prin preocupările sale pentru ascetică și mistică și prin stilul poetic în care își transmitea concepțiile teologice. L-a iubit pe tânărul Constantin, oferindu-i la finalizarea studiilor o bursă în Germania. Din păcate, nu a beneficiat niciodată de ea. România era în plin război, iar Constantin a fost nevoit să plece în armată.

Părintele Constantin Galeriu pe străzile Bucureștiului în decembrie 1989.

Fiind răzeș de sorginte, a înțeles că trebuia să-și slujească neamul, așa că și-a făcut stagiul militar. Dar, odată cu absolvirea facultății, s-a gândit să părăsească viața de mirean și să intre într-o mănăstire. În ciuda acestei dorințe, viața sa a luat un alt drum. Tatăl său, un om evlavios obișnuit să-și ia de la gură pentru a-i milui pe sărmanii satului, nu a fost de acord cu această alegere: „Nu, băiete! Nu vei intra în mănăstire! Te vei căsători și vei face copii, pentru a duce mai departe numele de Galeriu” (*Ibidem*, p. 38). Constantin și-a iubit tatăl nespus de mult, așa că s-a supus. În timpul facultății, când obișnuia să predice la Biserica Zlătari, l-a cunoscut pe Părintele Toma Chiricuță care slujea acolo. Acesta i-a făcut cunoștință cu o fată respectuoasă care rămăsese orfană la vârsta de nouă ani. „La prima întâlnire mi-a pus trei întrebări”, spunea mai târziu soția părintelui: „dacă îmi place viața la țară, eu i-am răspuns că da, dacă aș vrea să devin preoteasă, și i-am spus că găsesc o astfel de viață grea, dar frumoasă, și abia la sfârșit m-a întrebat dacă îl plac. M-am rușinat și nu i-am spus nimic, dar îl plăcusem din prima clipă. Era un bărbat frumos. Avea niște ochi vii, strălucitori și un glas care te atrăgea. Simțeam nevoia să stai lângă el și să-l ascuți. Și simțeam că are în el dragoste, o dragoste pe care o lucra și care a atras apoi mii de oameni” (*Ibidem*, p. 39). La doar o săptămână de la această întâlnire, cei doi erau căsătoriți.

Un slujitor liber în Hristos

Satul Podul Văleni era în anii '40 un cătun împrăștiat pe vârful dealurilor prahovene. Într-una din casele acestui cătun – o căsuță smerită, cu pământ pe jos – s-a mutat și proaspătul părinte, locuind acolo între anii 1943-1947. Venit de la București cu tânără soție, își dorea să facă misiune cu adevărat, să îi miște pe

oameni spre Hristos. Soția părintelui spunea: „Pentru el, biserica a fost mereu înaintea familiei. Prea puțin stătea acasă, prea puțin vorbea cu mine și copiii. Era complet absorbit de slujire” (*Ibidem*), chiar dacă contextul nu era deloc ușor. Biserica care îi fusese dată spre slujire era veche și cojită, deoarece râul Ialomița o inundase de mai multe ori. Mai întâi, Părintele a reparat-o, iar apoi a început să slujească, predicile sale reușind să-i adune la biserică nu doar pe sătenii din Podul Văleni, ci și pe cei din satele apropiate. Momentul în care a început să fie tot mai cunoscut ca un rugător puternic a fost într-o noapte, când unui țăran i se furaseră caii. Fără aceștia, omul nu-și putea munci câmpul și nu-și putea hrăni familia, așa că a alergat disperat la noul preot din sat de care auze că face treabă bună. Părintele Galeriu l-a ascultat, după care i-a spus liniștit: „Mergi acasă, roagă-te și fii pe pace, căci caii se vor întoarce acasă” (*Ibidem*, p. 40). A doua zi, caii erau cuminiți în bătătură, ceea ce a făcut ca în scurt timp să meargă din ce în ce mai multă lume la biserica din Podul Văleni. Dragostea de slujire a părintelui începea să dea roade.

Dedicația cu care slujea a fost observată și de marii ierarhi care s-au gândit să îl trimită la Ploiești, la o parohie mai mare. Această schimbare în viața Părintelui Constantin Galeriu a avut loc odată cu intrarea României și a Bisericii Ortodoxe Române în noua epocă a comunismului, care a adus cu sine impunerea unui set diferit de reguli. De pildă, credincioșii nu mai aveau voie să stea în biserici după ora două a amiezii. Dar părintele nu a ținut seama de această interdicție. Era un om care își trăia libertatea în Hristos și care îi avea ca model pe profesorii din facultate, care nu se plecaseră noului regim. Prin urmare, a sfidat la rândul său interdicțiile Securității: la Biserica „Sfântul Vasile”, unde a slujit între 1947-1973, duminica după-amiaza se țineau întâlnirile Oastei Domnului, al căror suflet era tocmai Părintele Galeriu. Predica, spovedea, slujea. Se crease o vervă spirituală, pe care autoritățile au încercat să o domolească. Pentru predicile sale pline de mărturisiri curajoase, într-o vreme în care libertatea cuvântului era aspru pedepsită, Părintele Galeriu a fost în închisoare de două ori: prima oară mai puțin, între 7 august și 7 septembrie 1950, dar a doua oară între 16 august 1952 și 26 octombrie 1953.

Părintele povestea spre sfârșitul vieții: „Biserica a fost foarte umilă în acea perioadă, iar noi, slujitorii ei ortodocși, n-am beneficiat de libertatea de a face cateheză religioasă. Toate celelalte culte au avut acest privilegiu, prevăzut chiar în statutul lor, potrivit credinței fiecăruia; pe când noi trebuia să le concentrăm pe toate doar în cadrul slujbei de dimineața a Sfintei Liturghii. Și n-aveai răgaz... După Sfânta Liturghie, era fie un parastas, fie un botez, fie o cununie, încât practic noi am fost lipsiți de puțința de a face acest învățământ religios. Eu, însă, trecând peste dispozițiile autorităților, țineam această cateheză duminica după-amiaza, când participa foarte multă lume. Și atunci, în 1952, la 15 august, am fost ridicat și, după două luni de ședere în penitenciar, am fost dus la Canal, la Valea Neagră” (*Ibidem*, p. 41).

Prima arestare a avut loc în urma acuzării părintelui că ar fi ascuns un lider politic liberal din Prahova. Autoritățile s-au confruntat atunci cu o stare de spirit agitată în rândurile credincioșilor, aceștia protestând nu doar la Biserica „Sfântul Vasile” din Ploiești, ci și în comunele din județul Prahova, de unde veneau în fiecare duminică pentru a asculta predicile părintelui (*Ibidem*, p. 16).

Iubirea aparent risipită s-a întors însutit

Perioada celei de-a doua detenții, mai lungă decât prima, a fost foarte grea și pentru familia Galeriu, care rămăsese aparent neajutorată în lipsa părintelui. Situația s-a schimbat într-o dimineață devreme, când preoteasa Argentina s-a trezit pentru a avea grijă de cei patru copii. Părintele fusese închis în urmă cu doar câteva zile. Era speriată și tristă, pentru că nu avea nicio sursă de venit, iar posibilități de a-și găsi un serviciu nu prea existau, având în vedere că soțul era deținut politic. Când a deschis ușa pentru a face ordine în fața locuinței în care stăteau cu chirie, a văzut la intrare un pachet de mărime potrivită, legat cu sfoară. L-a dus în casă și l-a deschis cu grijă, temându-se să nu fie vreun alt truc de al Securității. Dar nu a fost. Înăuntru era o pâine și ceva de mâncare. Din acea zi și până când părintele s-a întors din închisoare, acel pachet era adus în fiecare zi, dis-de-dimineață, indiferent de vreme. Doamna Argentina povestea următoarele: „Mai bine de

un an de zile nu am știut cine era. Am încercat să-l prind pe anonimul care se jertfea pentru noi, dar nu reușeam. Aducea pachetul și apoi se ascundea. Până într-o dimineață, când am văzut o bicicletă rezemată de gard. Am bănuît că e a lui și am așteptat să vină să o ia. Atunci l-am întrebat de ce face asta. Mi-a spus printre lacrimi că de când a fost arestat părintele, s-a legat în fața lui Dumnezeu să ne aducă în fiecare dimineață o pâine și ceva de mâncare. Și s-a ținut de cuvânt. În fiecare zi” (*Ibidem*, pp. 43-44).

Acest gest impresionant a fost completat de ajutorul credincioșilor, care s-au mobilizat la rândul lor, dăruind familiei rămase singură ouă, grâu, porumb, cartofi, brânză. Iubirea pe care părintele o „risipise” ani la rând se întorcea acum însuțit cu atâta generozitate. Preoteasa întărea cele întâmplare, confirmând: „Nu numai că nu am dus lipsă de nimic, dar primeam atâtea, încât am ajuns să dau eu însămi de pomană altor familii care aveau bărbații închiși” (*Ibidem*, p. 44).

Mai „periculos” în lagăr decât în libertate

Departa de greutățile familiei sale, părintele trudea la rândul său în lagărul de la Valea Neagră, o colonie de muncă forțată, al cărei scop unic era, precum în toate celelalte lagăre și închisori comuniste, acela de a zdrobi trupurile și sufletele celor care nu consimțeau la viitorul „de aur” al comunismului. Norma de lucru pentru un deținut era uriașă, trebuind să sape într-o zi cât doi oameni zdraveni, în contextul în care primeau doar apă fiartă pe post de ciorbă și un colț de pâine. Dacă nu-și făceau norma, nu primeau mâncare deloc, lucru care pentru mulți însemna moarte sigură.

Pentru a rezista în acele condiții inumane, Părintele Constantin slujea Sfânta Liturghie în gând, iar cu fiecare lovitură de sapă spunea și un „Doamne, miluiește!”. Știa că totul era în mâinile lui Dumnezeu. Astfel harul l-a ajutat, iar părintele ajunsese să-și sape norma zilnică în jumătate de zi, lucrând în timpul rămas pentru cei care erau mai neputincioși. Îi iubea pe ceilalți deținuți ca pe propriii lui copii și era impresionat de credința profundă a unora dintre aceștia. În anumite privințe, lagărul de muncă devenise mănăstirea la care visase în adolescență, comportamentul său fiind întocmai ca al unui monah autentic: nu ținea pentru sine nimic; dacă un deținut era desculț, îi dădea papucii lui; dacă cineva tremura de frig, îi oferea propria haină. Iubirea părintelui circula neîncetat, punând în mișcare inimi, clădind nădejdi, dăruind bucurii. Prin urmare, dragostea cu care ceilalți răspundeau nu îngăduia ca părintele să rămână multă vreme desculț sau dezbrăcat. Când autoritățile l-au închis, nu au realizat că el era mult mai periculos în lagăr decât în libertate.

În consecință, l-au eliberat. Soția părintelui povestea că „[e]ra chiar de ziua prăznuirii Sfântului Dumitru. Ieșisem puțin la biserică, lăsând copiii acasă. Când m-am întors, ei erau în bucătărioară și se învârteau mirați în jurul unui străin îmbrăcat în haine ponosite. Era slab ca un țâr și cu o barbă mare, încalcită. Am crezut că era un cerșetor. Abia când s-a întors către mine i-am recunoscut ochii arzători. Ochii nu i se schimbaseră deloc, dar copiii nu l-au mai recunoscut... Era numai piele și os, îmbrăcat mai rău decât un cerșetor. Și era și bolnav, se îmbolnăvisese de hepatită”. Când credincioșii au aflat că părintele fusese eliberat, au mers cu toții la biserică. Erau atât de bucuroși că scăpase cu viață, încât s-au hotărât să-i ridice o casă parohială ca să nu mai locuiască în chirie. Au zidit-o doar în câteva luni chiar în curtea bisericii, pentru a-l ști apărât de cruce și altar.

Părintele și-a continuat slujirea de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Nu îi era teamă de nimic, singura lui țință fiind aceea de a propovădui oamenilor Evanghelia: „Cuvântul este calea aceasta divină și umană de a comunica, de a ne împărtăși unul celuilalt taina noastră lăuntrică. În acest spirit am împărtășit și eu Cuvântul, Cuvântul-Creator” (*Ibidem*, p. 46). Purta mereu grija celor aflați în nevoi. Preoteasa Argentina mai povestește că „[î]ntr-o zi, la ușa noastră a venit un cerșetor. Voia o bucată de pâine, iar noi nu mai aveam decât un colț, așa că l-am refuzat. Părintele a aflat după câteva zile și s-a necăjit tare. A strâns toată mâncarea din casă și a dat-o de pomană, zicându-ne: «Acum o să vedeți și voi ce înseamnă să fii necăjit și să nu ai ce mânca»” (*Ibidem*, p. 46). Cu altă ocazie, soția sa a confirmat că „[f]ăcea așa tot timpul. Era foarte milostiv. În ultimii ani din viață, obișnuiam să merg la copii. Ei stăteau la Ploiești, iar vizitele mele țineau câteva zile. De multe ori, când mă întorceam, nu mai găseam plapuma sau păturile. Îl întrebam pe părinte ce se întâmplase, iar el îmi răspundea că au venit la el oameni sărmani și s-a gândit că noi avem tot ce ne trebuie, iar ei nu. Așa că le dăduse tot ceea ce era pe pat...” (*Ibidem*, p. 50).

O revoltă fără sânge care a rodit

Într-o lume ateistă și crudă, Părintele Galeriu continua să fie nesupus regimului și liber în cuget, predicile sale răsunând din Biserica „Sfântul Vasile” din Ploiești prin ceața cenușie cu care comunismul acoperise țara. Treptat, vocea lui s-a făcut auzită și în capitală. În 1973 a devenit doctor în Teologie, apoi duhovnicul viitorilor preoți și, în cele din urmă, profesor universitar la Catedra de Teologie Fundamentală și Istoria Religiiilor și profesor titular la catedra de Omiletică și Catehetică.

În 1974 s-a mutat de la parohia din Ploiești la cea de pe strada Sfântul Silvestru din București, biserică de care numele i-a rămas legat definitiv. Aici au avut loc câteva întâlniri care au adus și înrădăcinat pe calea Bisericii unele dintre marile personalități ale culturii române ale secolului XX. Pentru ei, Părintele Galeriu a fost în acei ani ca o gură de aer proaspăt. Figura sa de duhovnic cu aură monahală și de savant erudit a câștigat suflete pentru Hristos prin armonia cu care îmbina teologia și știința contemporană cu învățătura veche a Sfinților Părinți.

În cele din urmă, comunismul care, părase imposibil de înlăturat, a căzut cu zgomot la sfârșitul unui decembrie sângeros. Părintele, care simțise la propriu greutatea asupririi acestui regim, a fost fascinat de acea izbucnire spontană și fierbinte a credinței din 1989, care mocnise în popor timp de 50 de ani. Prin urmare, în zorii zilei de 22 decembrie, părintele s-a îndreptat spre Piața Universității. Era însoțit de nepotul său, Cristian. Nu dorea să protesteze, așa cum nu o făcuse întreaga sa viață. Era mânat acolo de dragostea de rugăciune pentru sufletele celor uciși. Petele de sânge de pe asfaltul înghețat dădeau mărturia unor vieți sfârșite prin jertfă. Pe tineri care muriseră în acea noapte de teroare îi vedea martiri: „Bunicul era frământat. Îngenunchea și se ruga în fiecare loc în care fuseseră uciși revoluționari. Se ruga cu lacrimi. De fiecare dată, plângea pentru sufletele lor. Când s-a întors acasă, i-a spus bunicii că suntem datori față de acești oameni. Datori să ne jertfim și noi mai mult” (*Ibidem*, p. 47).

Părintele așteptase această schimbare. Anii în care predicase sub amenințările Securității și în care ținuse cateheze la Ploiești sau la București au reprezentat o formă de revoltă pașnică, singura la care poate consimți un slujitor al Celui Răstignit, o revoltă fără sânge care rodise, chiar dacă și deranjase. Mai exact, cu puțin timp înainte de Revoluție, în noaptea zilei de 8 iulie 1989, Părintele Galeriu a fost atacat, legat și bătut până în zorii zilei următoare. Mîmînd un furt ocazional, regimul comunist a urmărit însă aflarea de dovezi incriminatorii privind aversiunea părintelui față de conducerea vremii. Deoarece cuvântările părintelui priveau mai mult spiritualitatea ortodoxă, fără a avea un accent politico-social, presupușii hoți nu au putut găsi nimic satisfăcător. Și totuși, aspectul cel mai impresionant a fost modul în care părintele s-a raportat ulterior față de agresorii săi, cu milă și înțelegere infinită. Zicea: „Sărmanii de ei... Îmi era milă de ei că își fac păcate” (*Ibidem*, p. 8).

S-a dăruit fără teamă și fără cruțare

După Revoluție, vocea maiestuoasă și blândă care a înflorat și mângâiat atât în biserică, cât și la Canal s-a putut revărsa în voie. În mod firesc, Părintele Constantin a devenit omniprezent. A început să țină cursuri de teologie la trei facultăți, era invitat la simpozioane ale oamenilor de cultură sau ale cercetătorilor din varii domenii, dădea interviuri la radio, televiziune sau ziare, era membru și președinte al mai multor asociații și fundații, scria lucrări și cărți bisericești. Dar mai presus de toate acestea, își vedea conștiincios de slujirea la Parohia „Sfântul Silvestru”, chiar dacă împlinise 71 de ani în noiembrie 1989. Era neobosit. Începând cu 1 ianuarie 1990, a fost ales și vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor. Așa a viețuit până în ultima clipă, timp de mai bine de un deceniu. Nu s-a cruțat deloc, nu și-a îngăduit niciun răgaz. „Când treceam la culcare, vedeam lumina aprinsă în camera sa. Intram și îl sfătuiam să se odihnească. Îmi spunea că nu poate, că trebuie să citească, pentru că oamenii așteaptă de la el cuvânt, un cuvânt de astăzi, și-l accentua întotdeauna pe «astăzi». Îi spuneam că e deja o enciclopedie și-mi răspundea, zâmbind, că nu-i destul. Îi replicam că o să-și dea sufletul într-o bună zi de atâta osteneală, iar oamenii vor zice doar «Dumnezeu să-l odihnească!»! Mă privea și spunea: «De vor zice din inimă, va fi de ajuns pentru mine»” (*Ibidem*, pp. 48-49), povestea soția sa.

Pentru părintele, singurele clipe de odihnă se întâmplau să aibă loc între două conferințe sau două slujbe. Dar și atunci, în mașină sau în tren, unde ar fi putut ieși puțin din iureșul zilnic, avea grijă să ia cu el un tânăr în căutarea lui Dumnezeu sau un intelectual care era frământat de o întrebare fundamentală. Se dăruia fără teamă și fără cruțare. Cristian Galeriu, nepotul său, își amintește că adeseori,

„înainte de a intra într-o conferință, era complet epuizat. Acumula atâta oboseală încât observam că ne urmărește cu mare greutate atunci când discutam cu el. Dar, când începea să vorbească, se petrecea cu el un lucru aproape miraculos. Deodată se înviora, ridicaându-se de cele mai multe ori în picioare, și vorbea de parcă era dimineața, după un somn bun. La final, întotdeauna, indiferent dacă era frig sau cald în sală, cămașa sa era udă. Întotdeauna. Când îl întrebam cum se simte, îmi spunea că abia atunci când vorbește se odihnește cu adevărat” (*Ibidem*, p. 49).

În ultimii ani de viață a avut o putere a rugăciunii cum rar se întâlnește. Dobândise *Rugăciunea inimii* pe care o spunea neîncetat, chiar și în timp ce conferenția sau vorbea despre altceva. Mulți credincioși mărturiseau că resimțeau zile întregi binecuvântarea părintelui pe creștet. Devenise cu adevărat slujitorul Mântuitorului, un preot deplin.

„Ești binevenit!”

Deși nimeni nu putea accepta că părintele va muri odată, sfârșitul său a venit neașteptat. L-a prăbușit un accident cerebral din care și-a revenit cu greu. Din altar, vocea i se auzea ca niciodată, stinsă. A mai trăit așa aproape un an. Apoi, în anul 2003, în postul Adormirii Maicii Domnului, i-a fost din nou rău. În zilele acelea a avut un vis în care se făcea că este într-o grădină superbă. Acolo a întâlnit-o pe Preacurata, pe care a prețuit-o nespus și care i-a spus doar atât: „Ești binevenit!” (*Ibidem*, p. 51). Vestea aceasta, că este așteptat în Împărăția luminii, l-a bucurat și l-a întărit. Într-o dimineață, s-a trezit mai vioi decât de obicei. S-a uitat la soția sa și i-a spus: „Ce chip luminos ai!” (*Ibidem*). Au fost ultimele cuvinte pe care i le-a adresat. A intrat apoi în comă și s-a stins două zile mai târziu, pe 10 august.

La înmormântarea părintelui din 13 august 2003 au fost prezenți mii de oameni, de la președinții de stat până la săracii umili care veneau să-i ceară binecuvântare. Înainte de a fi așezat în mormânt, deși era senin, soarele a fost înconjurat de un cerc straniu, ca un curcubeu, vestind plecarea din lumea aceasta a unui uriaș al Duhului.

Dincolo de cărțile și predicile sale, Părintele Constantin Galeriu a rămas în amintirea celor care l-au cunoscut ca un om aflat mereu aproape de ceilalți. În preajma lui nimeni nu se simțea neglijat. O iradiere tainică și caldă ce vestejea orice răutate se revărsa din smerita sa prezență, din anteriorul negru de pânză simplă pe care îl purta, din ochii adânci, adumbriți de sprâncenele stufoase, din trupul scurt și noduros de țaran moldovean, din barba mare, din gesturile ample pe care le făcea. Mai mult decât cunoștințele sale teologice uimitoare sau decât mintea sa ageră care putea să răspundă pe loc la cele mai chinuitoare probleme de viață, această iradiere tainică a fost cea pentru care oamenii l-au căutat neîncetat. Sub epitrahilul părintelui se puteau prăbuși obosiți pentru a învia în câteva clipe, redescoperindu-se altfel decât până atunci. Acest lucru era posibil și pentru că părintele avea un dar mare, acela de a găsi un rost în orice preocupare, o rugăciune în orice suspin și un copil al lui Dumnezeu în fiecare persoană. Odată ajunși în fața lui, oamenii erau câștigați pentru Dumnezeu prin dragostea părintelui. Ca testament a lăsat următorul cuvânt de mare putere: „Problema capitală nu este nici suferința, nici chiar moartea, ci a nu fi despărțit de El, Cel Care a biruit și suferința și moartea, prin cruce și Înviere” (*Ibidem*, p. 9).

Bibliografie:

Curte, Cristian, „Mari duhovnici: Părintele Constantin Galeriu – predicatorul de foc”, revista „Formula AS”, numărul 1040, 2012, www.formula-as.ro, [site consultat în lunile septembrie-octombrie 2018];

Danalache, Teodor, „Părintele Constantin Galeriu”, 2011, www.crestinortodox.ro, [site consultat în lunile septembrie-octombrie 2018];

Theodorescu, Silvan, *Părintele Galeriu – Predicatorul de foc: docu-drame și mituri esențiale însoțite de consemnări din presă/evocate de Silvan Theodorescu*, Integral, București, 2018.

Echipa: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Bogdan Herțeg,

Maria-Magdalena Goia, Maria Fărcaș

Adresa ASCOR:

Biserica din Hașdeu 45

Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:

Piața Avram Iancu, nr. 18,

Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300

revista.filocalia@yahoo.com